

MAGYAR LAPOK

3 Lei

Taxa postală plă
aprobărilor Dir. G.

ROMANIA

Uniform
7/1934.

T. „Otthon”
HUNGARIA

Papírok köre

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 205 (1351) szám * Péntek, 1936 szeptember 11

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Stoiadinovics jugoszláv miniszterelnök romániai látogatása

Díszvacsora a külügyminiszteriumban. Díszebéd a királynál.
Unnepi megnyilatkozások a kisantant és a Balkánszövetség
egysége mellett

București. Saját tudósítás. Stoiadinovici cikket írt az Universulba. Örömet fejez ki, hogy Pozsony felé Románián keresztül vezet az útja. Ez az út — írja — nem a legrövidebb, de a legtermészetesebb. Az államok — folytatja — amelyekből a kisantant és a Balkánszövetség kialakult, a békének legszilárdabb alapjait képezik. Ebben a szellemben fogja a pozsonyi konferencia együttműködésünk eddigi eredményeit megvizsgálni. Vezérelvünket mindenki ismeri a világon, úgy barátaink, mint ellenségeink. Azért hangsúlyozom: nem azért jöttem Bucur-estibe, hogy meggyőzzek valakit, hanem, hogy kezét szorítsam Tatarescu miniszterelnökkel, akivel eddig csak diplomáciai jegyzékekben és telefonon érintkezhettem s hogy egyenes meghívásának engedve, megismerhessem Romániát. București találkozásunk a román—jugoszláv együttműködés szélesebbkörű programjának megállapítását jelenti.

Közös értekezlet a külügyminisztériumban
a román és szerb államférfiak között.

București. Saját tud. Szerdán délután négy órai kezdettel konferencia volt a külügyminiszteriumban, amelyen román részről Tatarescu, Antonescu Victor, Badulescu, jugoszláv részről pedig Stoiadinovici és Kassidolak vettek részt. A konferenciáról nem adtak ki hivatalos közleményt.

Este díszvacsora volt a külügyminiszteriumban, amelyet Tatarescu adott Stoiadinovici tiszteletére. Megjelentek a kormány tagjai, az udvar képviselője, az összes bucurești külképviseletek vezetői, köztük Bárdossy magyar követ is. A pezsgőnél Tatarescu a következő beszédet mondotta:

— Örömmel üdvözlöm Jugoszlávia miniszterelnökét, azét az országot, amelyet oly erős multbeli és jelenlegi érdekközösség fűz össze Romániával, hogy az egyik ország boldogsága és biztonsága, a másik ország boldogsága és biztonsága nélkül el sem képzelhető. Népeinket a multban egyesítette az, hogy ugyanazon eszményért a szabadságért és igazságért harcoltak. Ma is egyesülve vagyunk, mert közös ügyért s ugyanolyan eszményért folytatunk a harcot: a rendért, a biztonságért, a békéért. Ezért az eszméért harcolunk a kisantant keretein belül Csehszlovák szövetségeseinkkel vállaltva, akik az első pillanattól kezdve testvéreinknek mutatkoztak s akiket a béke és rendszeretnek ugyanazon érzelmei fűznek hozzánk. Ebben az egységben

szinte már nincs is szükség arra, hogy tanácskozzunk és határozatokat hozunk, mert a három nép oly szorosan kapcsolódik össze, hogy ha közülünk akármelyik is beszél, kifejezi a többi gondolatát és akaratát is.

— Ugyanazért az eszméért küzdünk a Balkánszövetség keretében is Görög- és Törökországgal vállaltva, amelyeknek törekvései egybefűződnek a mieinkkel s amely országokkal egyre barátságosabb és gyümölcsözőbb kapcsolataink vannak. Ugyanezért az ügyért és eszméért har-

colunk a Népszövetség keretei közt s a többi szövetségi viszonyaink keretében, amelyek közül egy sem támadó szellemű, hanem mind a jelenlegi rend megerősítésén munkálkodnak, együttműködve minden egyéni vagy kollektív kezdeménnyel, amelyeknek ugyanaz a célja. De népeink, a béke e védelmezőit nem felejtik el, hogy

ezt a békét igazában csak erővel lehet megőrizni. Mi szeretjük a békét, anélkül azonban, hogy vak pacifisták lennénk, mert tudjuk, hogy nincs a békének nagyobb biztosítója, mint ha erős az ember. Erősnek lenni a béke szolgálatában: ez a mi állandó politikai jelszavunk.

— A békés megértésnek ezt a politikáját fogjuk ingadozás és gyöngeség nélkül végigfolytatni szövetségeseink iránti hűségben és a békeszerződések megvédésében. Kéz a kézben fogunk haladni, hogy meghozhassuk népeink hozzájárulását a világ művelődéséhez és haladásához.

Tatarescu a jugoszláv király és dinasztia s a vendégek éltetésével fejezte be beszédét.

Stoiadinovics így válaszolt:

— Nagy elégtétel számomra, hogy Románia fővárosában felvehetem a szoros és hasznos érintkezést a baráti és szövetséges ország államférfijaival. Ez a gyakori és személyes érintkezés a kisantant egyik legszebb hagyománya, amit folytatni fogunk. Látogatásommal egyben tisztelegni kívántam a román nemzetnél, amellyel minket minden egyesít s amelytől minket semmi sem választ el. A miniszterelnök úr meleg szavai visszhangra fognak találni a jugoszláv nép szívében, amely népet az érdekek osztatlan közössége fűz a testvér román nem-

zethez a nemzetközi és nemzeti élet minden területén.

— A fogadtatásban, amelyben részesültem, a két ország közötti hatalmas és tartós kapcsolatok bizonyítékát látom. Ilyen kapcsolatok alkotják ugyanakkor megingathatlan szövetségünk alapjait egyrészt Csehszlovákiával, másrészt Görögországgal és Törökországgal. Románia és Jugoszlávia egyszerre tagjai a nemzetközi biztonság két hatalmas faktorának: a Kisantantnak és a Balkán-szövetségnek.

Nagy áldozatok árán méltó helyet foglaltunk el a világon. Ez a hely nagy felelősséget ró reánk. Országaink békét akarnak, mert a béke nemcsak népeink érületének kifejezője, hanem egyúttal fejlődésük előfeltétele is. Ezt a békét mi őszintén ajánljuk fel mind azoknak, akikkel a sors szomszédai viszonyba juttatott bennünket. Mindig azt kívántuk, s azt kívánjuk ezután is, hogy ajánlatunkat egészséges módon értsék meg és fogadják el.

— Felajánlottuk a békét s mindig is akarjuk fogjuk azt, de ugyanakkor készek vagyunk, hogy minden eszközzel megvédjük mindenki-vel szemben, aki hajlandóságokat mutatna arra, hogy zavaros helyzetekből magánhasznokat hajtson magának. Ilyen érzésektől áthatva, Románia és Jugoszlávia mindig könnyen meg fogják találni többi szövetségeseikkel együtt a nemzetközi együttműködés területeit.

Stoiadinovici a király és a királyi család s Románia éltetésével fejezte be beszédét.

Stoiadinovics kihallgatása
Károly királynál.

București. Saját tud. Stoiadinovici, jugoszláv miniszterelnök és külügyminiszter csütörtökön reggel Bucurestiből Sinaia-ba utazott. Vele együtt ment Tatarescu miniszterelnök, Antonescu román külügyminiszter és a bucuresti jugoszláv követ.

Sinaia-ban a király délelőtt feltizenkettőkor kihallgatáson fogadta Antonescu külügyminisztert, majd félégkor Stoiadinovici külügyminisztert. Félkettőkor kezdődött a díszebéd, melyet a király adott Stoiadinovici tiszteletére.

Szeptember második felében Bucurestiben ülésezik a parlamentközi ipari és kereskedelmi konferencia

A napirenden a nemzetközi áru- és pénzforgalom legfontosabb kérdései szerepelnek. — A tőkék helyesebb elosztásáról is tárgyalni fognak

București. Saját tud. Az interparlamentaris kereskedelmi és ipari konferencia szeptember 17—21 napjai között Bucurestiben fogja üléseit megtartani, a képviselőházban. Munkálatainak programja a következőket tartalmazza: 1. Azok az intézkedések, amelyeket foganatosítani kell a krízises és normális idők közötti átmeneti időben. Előadó Barety képviselő, volt miniszter. Ennek a programpontnak a keretében az 1935 évi világkereskedelem mennyisége és elosztódása, b) a protekcionizmus befolyása az árakra, c) a csereforgalom szabályozása, d) a többoldalú clearing előfeltételei, e) a tőkék jobb elosztásának feltételei, f) a nemzetközi

hitelek különböző formái. 2. Különbőség az egyes pénzek vásárlási ereje között hozzájukban és idegenben. Előadó Victor Slavescu volt pénzügyminiszter. 3. Az ipari és mezőgazdasági államok közötti viszony. Előadó M. Ghelmegeanu volt földművelésügyi alminiszter. 4. A petróleumtermékek kereskedelmi forgalmának feltételei. Előadó Posiceanu, a Steau României igazgatója. Pénteken érkeznek Bucurestibe Brüssellesből Eugen Balet, a nemzetközi kereskedelmi konferencia főtanácsának vezértitkára, hogy Saveanuval, a román képviselőház elnökével a konferencia pontos programját megállapítsa.

A németbirodalmi nemzeti szocialista párt évi nagygyűlése Nürnbergben

Hitler vezérkancellár kiáltványával kezdődtek az ülésezések. A kiáltvány új négyéves munkatervről szólt

Most szeptember 8-ikán kezdődött el Nürnbergben a németországi kormányzó és közigazgató szervezetnek, a nemzeti szocialista pártnak az egész birodalomra kiterjedő gyűlésezése, mely a maga munkarendje szerint szeptember 14-ikéig fog tartani. Ez a gyűlekezés nem mérhető a rendes pártgyűlések mértékével, mert hiszen ott viták, közös megtanácskozások nem lesznek, hanem a birodalom-igazgató párt fölvonultatja a maga tömegalakulatait, bemutatja az elmúlt év alatti fejlődéseket s egyúttal tudomásul veszi a vezérnek a jövő évre szóló új célkitűzéseit. Ünnepi alkalom is, de egyúttal a birodalom politikai, gazdasági, kulturális irányvételének a kihangsúlyozása is egy esztendőre. Természetes, hogy ilyen formában is megvan a nagy jelentősége, mert egy nagy birodalom belső és külső életelhatározásairól ad legilletékesebb tájékoztatást.

Érthető, ha a német pártnapokon a külföldi diplomácia is képviselteti magát. Az eddigi hírek szerint 42 állam követsége vesz részt a pártnapok vendéghallgatói között; köztük a Kisantant mindhárom államának s így Romániának is a követsége.

A szeptember 9-iki megnyitó ülés.

Nürnbergből jelentik: Szeptember 9-ikén szeddán kezdődtek meg a tulajdonképpeni ülésezések. Nyolcadikán a fogadtatások és felvonulások voltak. A 9-iki megnyitó ülésen Hitler vezérkancellár kiáltványát olvasták föl, mely elsősorban az elmúlt háromévi kormányzás eredményeiről szólt. Eszerint a nemzeti jövedelem évi negyvenegy milliárd márkáról ötvenhat milliárd márkára emelkedett, a kereskedelem és ipar fellendült, a német nép kilencvenkilenc százaléka az építő munka mellett foglalt állást, a munkanélküliek száma ötmillióval csökkent s ugyanennyivel növekedett a fogyasztók száma. Németország nem hajlandó lakosainak számát csökkenteni, ellenkezőleg, elhatározott szándéka a német nemzet természetes termékenységének növelése.

— *Semmiestre sem mondunk le gyarmati követeléseinkről — mondja ezután a nürnbergi kiáltvány. — Nem félünk a bolsevista veszélytől, mert*

minden külföldről jövő támadást a legkeményebb szilárdsággal fogunk visszaverni. Ebben a változott helyzetben kell keresni a katonai intézkedések okait is. A német néppnek nincs más kívánsága, minthogy békében és barátságban éljen. Néppünk iránti szeretetünk és az a hajlandóság, hogy végső erőnkkel is megvédjük szabadságunkat és függetlenségünket, még csak erősebbé teszi azokat a kapcsolatokat, amelyek a hasonló eszméktől vezérelt népekhez fűznek bennünket.

A kiáltvány aztán bejelenti, hogy újabb négyéves munkaterv alapján a belső termelést s a külföldről való behozatalt szabályozásnak vetik alá.

A franciák hajlandók visszaadni az afrikai német gyarmatokat

Párizsból jelentik: A francia lapok részletesen közlik Hitler nürnbergi kiáltványát és alig

Hibátlan helyesírás
a műveltség fokmérője!

Balassa József dr

**A magyar helyesírás
kézikönyve és szótára**

Ara 99 lei és portó.

Kapható könyvosztályunknál.

fűznek hozzá kommentárokat. A legtöbb lap csak annyit jegyez meg, hogy Hitler kiáltványa nagy feltűnést kelt. Az Oevre megjegyzi, hogy amennyiben Németországnak határozott a békeakarata és békés törekvéseire biztosítékot is nyújt, Franciaország nem tartja lehetetlennek, hogy visszajuttatja Togót és Kamerunt — azt a két középfrikai gyarmatot, amelyek a világháború óta Franciaország fennhatósága alatt állnak. Franciaország azonban csak Angliával teljes egyetértésben tehet ilyen ajánlatot és az még nagyon kétséges, hogy Anglia mit szól ehhez a kérdéshez.

A Ludwigslust melletti Warlow nevű német községben tűz ütött ki és huszonegy lakóház porig égett.

Uj utakon

Irta: Nagykárolyi Etelka

Az ügyvédi iroda ajtaján megszólalt a csengő.

Tiszta, rövid kis csemetés volt, szinte tartózkodó s a feketekesztyűs kéz egy pillanatilag még ott tévovázott a kerek fehér gombon. Hátha nem is hallatszott be az ügyvéd szobájáig? Talán diktál a kisasszonynak, esetleg telefonál és ez a kis hang elvész a semmibe.

De egy pillanat múlva ott állt a fehérbőbitás szobaleány az ajtó mögött és egy másodpercre eltűnt fitos orra a kémlelő-lapocska mögött.

Azután kinyílt az ajtó.

Mikor szemben állt az ügyvéddel, kis elfogódottságot érzett. Istenem! Annyiszor elgondolta már, hogy is fogja elmondani az egészet. Kiszínezte magának álomtalan éjszakákon a találkozást, kifervekte apróra minden mondatát és most, ebben a pillanatban szinte tanácstalanul áll.

Mit is akart tulajdonképpen? Igen! Támogatást kérni egy olyan álláshoz, ahol nem volna túlságosan elfoglalva, ahol nem kellene idegeskedő emberektől hallgatnia és hát legelsősorban: megfelelő fizetést adnának. Nem hetven vagy nyolcvan pengőt, hanem legalább kétszázat. Igen. Ó okos, jó fellépésű, más is kapott már ilyen állást, hát nem álombeli elképzelés az egész.

Az ügyvéd nagyon kedves volt. Egy pilla-

natig csodálkozóan nézte az asszony, mikor elmondta jövelete célját, de nem látszott túlságosan meglepettnék. Csak a tekintete változott meg. Az a tisztelet, ami belépésekor észrevehetően kirajzolódott az arcára, egy szempillantás alatt eltűnt. Bizalmaskodóan hajolt előre, kezével dobolt az asztalon, töprengés felhőzött a vonásain. Nézte az asszonyt, aztán kis mosoly villant meg a szája mögött.

— Lehet ilyen állást kapni, — kezdte halkan — tudnék is egyet azonnal. Csak persze azt szeretném, ha kicsit körvonalozná azt, hogy ezért a havi kétszáz pengős állásért...

Nem fejezte be. Feszült csend.

Az asszony felnézett. Az arca kérdő volt és tiszta. Várt. A mondat nem volt befejezve, tehát úgy gondolta, hogy még várnia kell. De az ügyvéd csak mosolygott. Barátságosan, melegen, de minden tisztelet nélkül. És a mondatot úgy hagyta befejezetlenül.

A könyvszekrény tetején hatot ütött az óra. Kis apró melódia zendült föl a hat rövid ütés után, de még mindig csend volt a szobában. Fűledt, tikkasztó csend.

Az ügyvéd ideges lett. Mit gondol ez az asszony? Se elfoglaltság, se idegeskedés, de kétszáz pengő az igen? Így kerekben? Hát mit képzel? Mérnökök szaladgálnak ma kétségbeesetten nyolcvan pengős állás után, tőrnek és hallgatnak szó nélkül Nevetséges.

Mikor megszólalt, a hangja gúnyos volt. Az iránt érdeklődött, hogy milyen könyveket olvas öngyűsége? Mert azt ajánlaná, hogy a meséskönyveket sürgősen cserélje fel valami

okosabb tartalmúakkal.

Hát így...

Kezet fogtak, sőt az ügyvéd kezét csókolt egy pillanatilag habozás után. Ugyilátszik, nem olyanféle az asszony, csak kicsit butácska. Sajnálkozóan nézett utána, de megszólalt a telefon, meg aztán nem volt nagy ügy, részéről el volt intézve.

Az asszony ment lefelé a lépcsőn. Fogta a karfát, kicsit szédült és kezét csókolt volna annak, aki egy pohár vizet nyújt feléje ebben a pillanatban. De üres volt a lépcsőház.

A kapu előtt megállt céltalanul. Hova, merre?

Az ura halott. Ami kevés pénze volt, elfogyott az utolsó fillérig és dolgoznia kell, ha élni akar. Mert akar. Nem fut meg a gondok elől.

Kiszámította, hogy a lakása bére, élelme, ruhafele, apróságok körülbelül kétszáz pengőből kitelne. Elhetne úgy, mint azelett, néha elmenne egy színházba, hangversenyre és nyáron elmehetne egy hónapra a Balaton mellé.

De úgy látszik, nem így lesz. Ha a kétszáz pengő mellé egy befejezetlen mondat is jár, akkor nem!

Hiszen egy magányos asszonynak nem kell kétszobás lakás. Talán még egyszobás is sok. Odavehet valakit és akkor könnyebb a házbérgond. Az egyik szoba butorát eladja, hogy valami kis főkéje legyen, ha betegség látogatná meg.

Uj út lesz, az bizonyos. Keskeny ugyan, de tiszta és fehér. Elmarad a sonkászsemlye, nem lesz gesztenyestorta és a színház is egészen bi-

Francia-lengyel gazdasági és pénzügyi együttműködés

Kétmilliárd franknyi francia kölcsönt kap Lengyelország

Párizsból jelentik: Bastide francia kereskedelmi miniszter csütörtökön Varsóba utazott, az ottani villamosági kiállításra Bastide a lengyel gazdasági és pénzügyi körökkel fontos megbeszéléseket folytatott a francia kölcsön ügyében, amelynek összegét még nem lehet biztosan tudni. Állítólag kétmilliárd frankról van szó, ami hétszázmillió zlotynak felel meg.

Október tizenkilencedikén kezdődik az új locarnói értekezlet. Londonból jelentik: Az angol kormány az „új locarnói konferenciát” október 19-re tűzte ki, amelyre a meghívókat már elküldötték a francia, olasz, belga, és német kormányoknak. Politikai körök véleménye szerint a konferencia napirendjén nemcsak az új locarnói egyezmény fog szerepelni, hanem Nyugat-Európa légi egyezménye és a légi fegyverkezés korlátozása is.

FRANCIA ARANY MENEKÜLÉSE LONDON FELÉ. Londonból jelentik: A legutóbbi négy nap alatt nyolcmillió angol font értékű arany menekült Franciaországból Angliába. A „Financial News” az újabb francia tökemekülést a belpolitikai helyzettel hozza összefüggésbe és azt írja, hogy a mostani francia események az oroszországi Kerenszky-kormány idejére emlékeztetnek. A lap nem tartja valószínűnek, hogy a frank jelenlegi értékszínvonalát fenntarthassák.

Kiránduló hajó összeütközött egy szén-szállító hajóval a tengeren. Bostonból jelentik: A „Romance” nevű kiránduló hajó a parttól nem messze összeütközött egy new-yorki szén-szállító gőzössel. A hajó fedélzetén százötven utas és ötven főnyi legénység volt. Leadták a vészjeleket, de azt még nem lehet tudni, hogy sikerült valamelyik hajónak megmentenie a hajótörötteket.

Egy őrmester átszökött Magyarországból Romániába. Salontaról jelentik: A ciumeghini határőrségen jelentkezett egy magyarországi határőrszázados-őrmester. A törzserőrmester motorbiciklin két töltött revolverrel szökött át Romániába. Oradeára hozták a csendőr szárnyparancsnokságra, ahol azt vallotta, hogy Sarkaion teljesített szolgálatot. Azt mondja, hogy román származású s ezért üldöztek s ez készítette szökésére. Egyelőre tiltott határátlépés miatt megindult ellene az eljárás és átkísérik a clujai hadbírószákhoz.

zonytalan, még egy harmadik emeleti helyről is.

És mégis így lesz...

... Ugy tett, mint a többi megszámlálhatatlanul sok. Szaladgált, lótot-futott és egyszer csak kezébe volt a kenyér! Kicsi és fekete, de kenyér!

Két esztendő múlva találkozott az ügyvéddel.

Kicsit meghökkentek mind a ketten, mert utolsó találkozásuk kényelmetlen emlék volt. De aztán mosolyogva kezét fogták. Az asszony sápadt volt, de friss és jókedvű, a szeme tiszta.

Amint beszélgettek, az ügyvéd szemöldöke csodálkozóan húzódott. Hiszen ez az asszony egészen lecsúszott! Szoba-konyhás lakása van, egy postásleánnyal lakik együtt és ő maga kiszolgálónő egy cukrosboltban. Hova tette az esztét? Mi szüksége volt rá ilyen arccal, ilyen szemekkel odaállni a pult mögé?

Mondani akart valamit és hirtelen az asszonyra nézett. Két tiszta szem nézett vissza rá s az ügyvédnek egy kép jutott az eszébe. Régi, sárgás, kicsit fakult kép, de ott őrzte az éjjeli szekrényén. Az édesanyja mosolyog rajta fényes, tiszta szemmel.

Az is így mosolygott...

Nézte egyre, nem tudott elszakadni attól a tiszta szempártól. A gyerekes kis száj mosolygott feléje és az áll gödre valami meghatóan puha volt. Fehér ez az asszony egészen. Fehér!

Elhatározza, hogy ha a hétfejű sárkánnyal kellene is megküzdenie, feleségül veszi.

Senki mást!

Avenol kibékíti Olaszországot a Népszövetséggel

Az őszi népszövetségi közgyűlésre nem engedik be Abesszinia kiküldöttét

Londonból jelentik: A „Daily Herald” biztosra veszi, hogy Avenol népszövetségi főtitkárnak római megbeszélései során sikerült a Népszövetség és Olaszország közötti ellentéteket megszüntetni. Az elintézés módja az, hogy a Népszövetség közgyűlésén az abesszin kiküldöttek részvételét nem fogják megengedni. Ha a négustól vagy valamelyik

abesszin minisztertől mutatnának fel megbízó levelet, — ezzel szemben a titkárság meg fogja állapítani, hogy a négus és miniszterei nincsenek ténylegesen hatalomban és semmi abesszin területet sem kormányoznak. A Goreban állítólag működő abesszin kormányra megállapítják, hogy annak nincs nemzetközi elismertsége.

A spanyol polgárháború körüli békítő közvetítések kudarcot vallottak

A diplomáciai testület szakítani akart Madriddal

Hendayeből jelentik: Mola tábornokot szerdán a külföldi újságírók egy csoportja megkérdezte, hogy a nemzeti csapatok és a madridi kormány között nem volna-e lehetséges a békeközvetítés. A tábornok erre azt felelte, hogy békeközvetítésekről szó sem lehet, mert olyan társasággal, mint amilyen a mostani madridi kormány, lehetetlenség tárgyalni.

Párizsból jelentik: A „Figaro” hendayei értesülése szerint minden igyekezet, amely spanyolországi hadviselés emberiesebb tételére irányult, holtpontra jutott. A diplomáciai testület ebben a kérdésben jegyzéket intézett a madridi kormányhoz, amelynek

válasza azonban olyan éleshangu volt, hogy általános megdöbbenést keltett. Emiatt a válaszjegyzék tartalmát nem is hozzák nyilvánosságra.

Felvetődött az a terv is, hogy a hatalmak szakítanak a madridi kormánnyal, azonban mégis célszerűbbnek látták, ha nem mérgeztik el még jobban a helyzetet.

Az alcazari küzdők nem adták meg magukat.

Burgosból jelentik: A madridi híradással szemben az itteni nemzeti kormány hírszol-

gálata állítja, hogy a toledói Alcazar erődményben az odaszorult nemzeti csapatrészek még mindig hősiiesen tartják magukat. Egyáltalán nincs szó a maguk megadásáról. A Toledo város többi részében levő körülzároló kormánycsapatok fölött a nemzeti csapatok repülőgépeinek sikerült élelmiszert juttatniuk az ostromlottak részére.

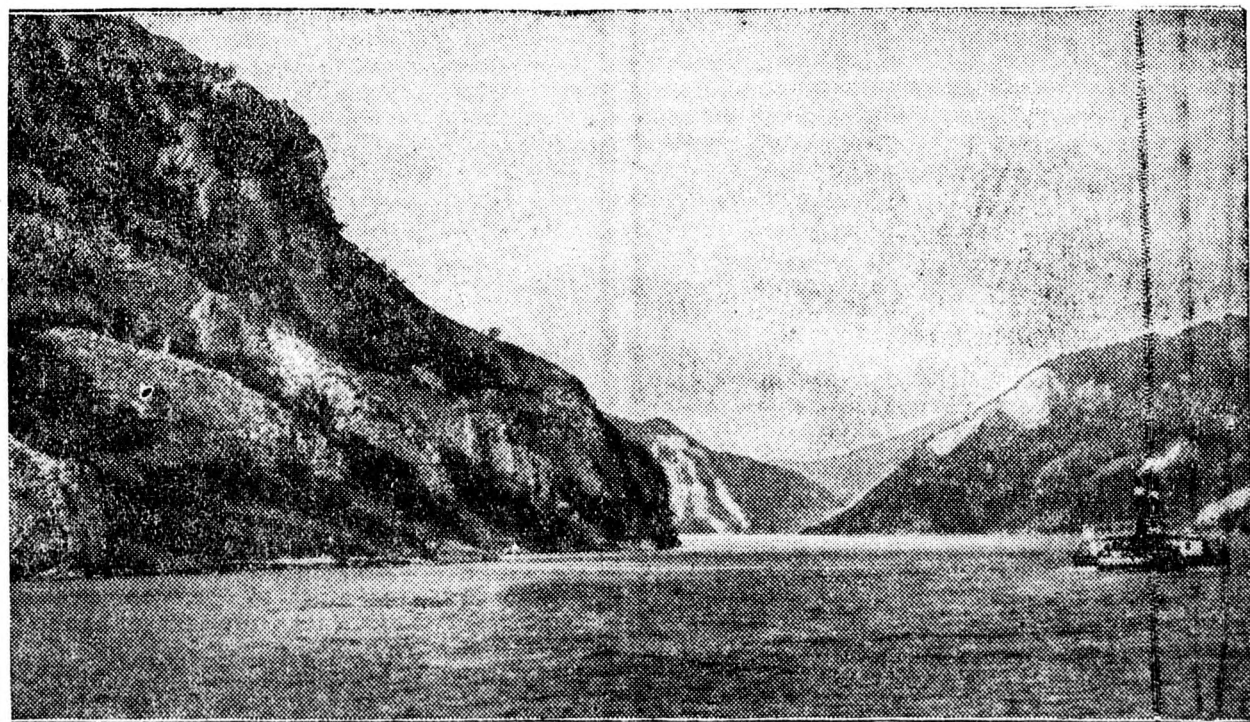
Ugyanakkor a nemzeti csapatok repülői Toledó egyéb pontjain a kormánycsapatokra több bombát hajítottak.

Az Alcazar erődjében levő nemzeti csapatok mellett asszonyok és gyermekek is vannak odazárva.

Burgosi jelentés az is, hogy Franco és Mola tábornokok szerdán találkoztak, s a további támadások terveiről beható tanácskozást folytattak.

A spanyol vörös menekültek Franciaországban is dühöngenek.

Párizsból jelentik: A madridi menekültek minősíthetetlenül viselkednek francia területen. Több ízben bántalmazták az apácákat és egyházi embereket. Az utcákon hangosan éneklük forradalmi dalaikat és ökleiket rázogatva hirdetik, hogy eljön a szovjet uralma Franciaországba is.

A vaskapu-szoros.

Festői tájkép Orsova mellett a Dunáról.

Az ötszázalékos házbérilletékért tovább járnak az adószedők, sőt foglalnak is, de a végrehajtás fel van függesztve — mondotta a polgármester

A napokban többen felkeresték szerkesztőségünket s elpanaszolták, dr Bleda polgármester felfüggesztő rendeletének ellenére, a város hivatalos adóközegei ismét megkezdték az 5 százalékos városi illetékek behajtását és ahol nem fizetnek, még foglalásokat is eszközöltek. Munkatársunk ezért fölkereste dr Bleda Vasile polgármestert, aki ebben az ügyben a következő felvilágosítást adta:

— Az 5 százalékos városi illeték végrehajtását — amint már megírták a lapok — felfüggesztettem. A lefoglalt ingóságokat tehát elvinni nem lehet és ez a felfüggesztés fennáll mindaddig, amíg az illetékes minisztériumtól részletes utasítást nem küldenek ebben az ügyben.

Azért hangsúlyoztuk azt, hogy „végrehajtása”, mert ténylegesen csak a végrehajtást a zálogolást függesztették fel, tehát az 5 százalékos illetéket lehet fizetni, sőt a nemfizetőknél foglalnak is a hivatalos adóközegek.

— Még a múlt hónapban egy katonai bizottság tárgyalást folytatott az illetékes hatóságokkal — folytatta a polgármester — a repülőtér és az oradeai repülőállomás felépítése végett. A tervek közelebről megérkeznek s a város nyomban hozzá is kezd a munkálatokhoz. Még az ősz folyamán lehetőleg elkészül a repülőtér a Bóné-kutnál, várótermekkel, hangárakkal és műhelyekkel. Ez a repülőállomás nem csupán katonai, hanem személyszállítási és kereskedelmi célokat is fog szolgálni.

Novemberre elkészül a halottas ház.

A Rulikovszky-temető új halottasházára nézve kijelentette a polgármester, hogy csak néhány speciális munkát kell elvégezni, hogy úgy az egyházi, mint a kegyeleti céloknak megfeleljen. Addig talán a közönség is megbarátkozik a halottasház gondolatával. Így körül-belül november, vagy december hónapban a halottasházat átadják rendeltetésének.

ISKOLASZEZONRA akta- és iskolatáska
gyári áron alul árusítunk **HARTMANNÁL** Reg. Ferdinand No. 1.

Halastóba dobták a szudéta-németek a Henleint gyalázó kommunistákat

Prágából jelentik: A szudéta-német kérdés nemcsak Prágában okoz aggasztó gondot a cseh politikusoknak és államférfiaknak, hanem Londonban is egyre nagyobb szimpátiával figyelik a szudéta-németeknek az autonómia megvalósításáért indított küzdelmét.

A múlt vasárnapi falkenau-i pártnap betöltése után a Henlein-párt szeptember 6-ra Teplitz-Schönauban akart újabb pártkongresszust rendezni és a szabályszerű kérelmet be is nyújtották Csehország tartományi főnökéhez. A kérvény benyújtása után politikai detektívek jelentek meg a németek között, hogy kikémleljék a lakosság körében uralkodó hangulatot. A befutott jelentésekből a hatóságok megállapították, hogy a teplitz-schönaui pártnak még nagyobbarányú lenne, mint amilyenre Falkenau-ban számítottak. A jelentések ugyanis arról

szóllak, hogy vasárnap százötvenezer szudéta-német fogja követelni a szudéta-németek számára az önkormányzatot. A hatóságok ekkora tömeg német egybeseregését nem engedték meg, a Henlein-párt vasárnapi teplitz-schönaui pótgyűlését is betiltották azzal az indoklással, hogy a nürnbergi nemzeti szocialista kongresszus idején a szudéta-németek összejövetele komoly zavargásokra szolgáltatna okot.

Amikor a hatóság betiltó rendelete nyilvánosságra került, Falkenau és a környékbeli nyolc község lakói kivonultak a hegyek közé, ahol Frank és Wollner országgyűlési képviselők intéztek a tömeghez lelkesítő beszédet. A gyűlést néhány kommunista „nieder mit Henlein” kiáltással felakarták bomlasztani a rendet. A nemzeti eszméhez hű németek erre Moszkva bérenceit bedobálták a fensíkon elterülő halastóba. A marxista agitátorokat az engedély nélkül megtartott gyűlés feloszlására érkező esendőrök szabadították ki veszedelmes helyzetükből.

Rendbehozták a Cris partját. A Ház-
tulajdonosok Szövetsége közbenjárása folytán a köztisztasági üzem megtisztította a Cris folyónak a Goidu-sétány felőli partját az ezt elégtelenítő dudvaktól, emberi és állati hulladékoktól. Ezen az uton a városnak ez a része egészen elfogadható külsőt nyert és egyben a közegészség követelményeinek is nagy szolgálatot tettek. Az eddig teljesen elhanyagolt Goidu-sétány arról is nevezetes, hogy itt gyülekeznek össze a városrészi ifjú gangszterei, akik ott idejüket részben szerencsejátékokkal, részben pedig az ottlévő átjáró házak előnyeinek kihasználásával is, besurranó tulvajlásokkal töltik el és egyben az ottani iskolákba járó fiúknak is kellemetlenkednek. A Ház-
tulajdonosok Szövetsége a sétány most kieszközölt tisztaságának a fenntartására, valamint egyben az ott lakók és az ott járók vagyon és személybiztonságának a megőrzésére rendőrszem felállítását tartja szükségesnek. Ezért kérvényt is adtak be és egy, dr Lengyel Zsigmond, Hönig Ignácz és Kesztvűs Jánosból álló küldöttség is eljárt a rendőrkvesztornál. A valóban közérdekű kérelem remélhetőleg meghallgatásra talál.

Eljegyzés. Nacsády Mária (Oradea) és Steiner András (Vascau) jegyesek.

Láposy Erzsébet zenetanár (Str. Simeon Stefan 20). A legmodernebb pedagógia szerint tanít kezdő és haladó növendékeket. Speciális ritmus és hallásfejlesztő gyakorlatok Szakszerű elméleti oktatás. Az intézet könyvtára alkalmas nyújt a magasabb osztályú növendékeknek az „a prima vista” játék elsajátítására. Díjmentes kamarazene és zenekari órák. Felölttek részére külön tanfolyam. Tanórák délelőtt, délután és este. Mérsékelt tandíj. Internacionális tanterv, a világhírű zeneszerzők műveiből összeválogatva s a tanulók egyéniségéhez alkalmazva. Beiratások egész éven át.

* Felhívás az összes háztulajdonosokhoz. Felkérjük az összes háztulajdonosainkat, azokat is, akik nem tagjai Szövetségünknek, hogy egy őket érdeklő igen fontos ügyben, hivatalos helyiségünkben (Rimanóczy-u. 8. sz.) szeptember 15-éig a délelőtti órákban okvetlenül megjelenni szíveskedjenek. Ház-
tulajdonosok Szövetsége.

Andrássi zenetanár, Központi Katolikus Legényegylet. Felvétel szerdán, szombaton.

Vívótanfolyam. Felici Lajos okleveles vívómester folyó hó 15-én kezd meg 16- és kardvívótanfolyamát hölgyek, urak és gyermekek részére a Sas passageban lévő NSE vívóteremben. Beiratkozni lehet mindennap délután 6-8 között ugyanott.

A bérlőközönség figyelmébe. F. hó 15-én a taxafellebbezési tárgyalások a város házában újiból megkezdődnek. Aki idezést kap, az feltétlenül jelenjék meg. Felhívjuk azokat, akik fellebbezést nem adtak be, hogy iródkban sürgősen jelentkezzenek. Egyben közöljük, hogy vasárnaptól kezdve, hetenként kiadjuk a bérlők közlönyét, hogy tagjainkat ezton is tájékoztathassuk. Lakásbérlők Szövetsége. Str. Rimanóczy No. 12.

Ügyészségi hírek. Szerdán éjszaka a bihormegyei Comanestiben beleszapott a villám Crisan Gábor szénakazlába, amely meggyult s ennek a tüztől lángrollobbant a mellette levő szalma is. A kár 3000 lei. — Tóth Jánost és feleségét Takó Rozáliát többszörös libalopásért adták át az ügyészségnek. — Papp János ellen — aki ellopta Kádár Imre 2131. számú biciklijét — szintén megindult az ügyészségi eljárás.

A betegsegélyző pénztár közleménye. Az oradeai betegsegélyző közli, hogy dr Zipser Béla, a betegsegélyző orvosa, nemcsak a betegsegélyzőben, hanem lakásán Calea Victoriei 48. alatt is rendel a betegsegélyző tagjai számára, a rendelőnél kifüggesztett időben.

Hirdetmény. A premilitaris ifjak oktatása 1936. szeptember 15-én kezdetét veszti. Ennélfogva az első premilitaris oktatás sorrendje ez: Az iskolai alosztály számára pénteken, szeptember 18. A nem iskolai alosztály számára szeptember 20. Subinspectoratul Lt. Colonel Drimba.

* Horváth Nusi zongorapedagógus külföldi utjairól hazatért. Külön felhívom a szülők figyelmét, hogy a növendékek oktatásával nem csoportosan, hanem lelkismeretesen külön foglalkozom, kizárólag a budapesti Zeneakadémia mintájára. Beiratkozások délelőtt 9-12-ig. Oradea, Regele Carol 13.

XI. PIUS PAPA koronázása ezidei évtördelője alkalmából ez a gyönyörű könyv jelent meg

Kállay Miklós:

A pápa és a Vatikán

A pompás könyv egy szakavatott írótól mellett 100 gyönyörű képpel mutatja be Szent Péter mai utódját, a legbátrabbabb koncepciójú pápát egyikét. Megmutatja őt a vatikáni szertartások káprázatos pompájában, a zárándokok százazreinek hódolatától övezve. Megmutatja államférfiúi bölcsességében és legmeghittebb és legtisztább nemes emberi mivoltában. Ime néhány fejezet a könyvnek: Diadaloszlop és a pápa'szék. A lombard városkájú a Vatikán trónjaira. Ratti bibornok megválasztása. A Conclave és XI. Pius választása. A béke fejedelme. Hogy tölti a Pápa egy napját, stb., stb. A könyv ára 264 lei és portó. Megrendelhető lapunk könyvtárában.

Az egyetlen átfogó könyv a mai Európáról!

Aradi Zsolt:

Az európai forradalom

című legújabb műve.

(A mai Európa politikai, gazdasági, világnézeti mozgalmai.)

A német forradalom, a francia átalakulás, a dunavölgyi kérdés, a faszizmus, Oroszország, a külön angol világ, a Baltikum, a Balkán, a kisebbségi kérdés, az európai zsidókérdés, a konferenciák, az európai fiatalság, az európai katolicizmus, stb. összefoglaló rajza.

Ara 80 lei és portó.

Kapható: KÖNYVOSZTALYUNKNÁL.

Megállottak San-Sebastian ostromával

Levélváltás az ostromlók és a védők között, fehérzásziós futár útján

Hendaqeből jelentik: San Sebastian körül úgy északnyugatról, mint délről a nemzeti csapatok ostromzára teljessé változott. A védőség egyrésze a francia követ útján keresett közvetítést az ostromló csapatokhoz, hogy ezek előre adjanak kegyelmet a védőknek s akkor ők nem fogják a várost fölrobbantani, hanem épen adják át az ostromlóknak. A nemzeti csapatok vezérkara a közvetítést nem találta figyelembe vehetőnek. Erre szerdán este a védőségéből fehér zászlóval jelentkezett egy üzenethozó, aki levelet adott át az ostromló csapatok vezérének. Mola tábornoknak. A tábornok a levél folytán azonnal maga sietett az ostromzár első vonalába s az ostrom szünetelésére tett intézkedést.

San Sebastian védői egyébként lemondottak minden külső segítségről. Viszont a körházban 380 tuzst s a kikötőben egy gőzösön 200 tuzst szántak halálra az ostrom sikere esérére. A kormánycsapatok előkészültek arra, hogy abban a percben, amikor a nemzeti csapatok elfoglalják a várost, a védők dinamittal fogják felrobbantani a tuzsokkal telt kornázat és gőzhajót.

A toledói Alcazar kiéhezett katonái megadták magukat.

Madridból jelentik: Toledót a kormánycsapatok már korábban elfoglalták, de az ottani Alcazarba beszurult a nemzeti csapatoknak egy maradványa katonatiszti növendékek vezérése alatt. Ezek hetek óta tartották magukat az ostromló kormánycsapatokkal szemben. Most azonban már nem tudták tovább folytatni ellenállásukat s megadták magukat. Rendkívül siralmas állapotban voltak, mert élelmiszereik már régen kifogyott és sehonnan sem kaptak utánpótlást.

Oviedót repülőgépről bombázták a kormánycsapatok, Huesca pedig teljesen a kezükre került. Egyetlen kaszárnyaépületben vannak még nemzeti csapatokhoz tartozó katonák, de azoknak is kifogyott már a lőszerkészletük.

Az iruni spanyol menekültek nagyobb része Katalonián keresztül visszamegy vörös katonának.

Párizsból jelentik: A Spanyolországból legutóbb érkezett ezerkétszáz menekültnél a fran-

cia hatóságok négyszáz puskát, négyszáz pisztolyt, száz gránátot egy gépfegyvert és nagymennyiségű lőszerrel találtak. A menekültek között voltak, akik letelepedni akartak Franciaországban. De vannak olyanok is, akik Katalonián keresztül vissza akarnak menni, hogy tovább szolgáljanak a vörös hadseregben. A letelepedni akarókat elszállásolási központokba szállították. A visszatérni akarókra a francia hatóságoknak az volt a felfogásuk, hogy a francia állam nem akadályozhatja meg őket szándékukban. Így a menekültek nagyrésze a hegyeken keresztül, vagy a délkeleti partokra utazva, Katalonia felé vette útját.

A franciaországi szakszervezeti szövetség a semlegességi politika feladását követeli a kormánytól

A jobboldali pártok a sztrájkok újabb ellajulása miatt és a kormány engedékenysége ellen tiltakoznak

Párizsból jelentik: Szerdán délelőtt tizenegy órakor ülést tartott a Szakszervezetek Általános Szövetsége, melynek Jouhaux főtitkár a tulajdonképpeni vezére, s melyhez a szakszervezeti névsorok szerint hatmillió tag tartozik. A gyűlésen határozatot hoztak, melyben felszólították Blum miniszterelnököt, hogy a kormány vegye újra fontolóra a semlegességi kérdést, mert a Németország és Portugália által bejelentett fenntartások a semlegességi elv nagy veszedelemét jelentik. A kormánynak ebben az ügyben külön tárgyalásokat kell kezdenie, s ha a más két állam vissza nem vonja fenntartásait, a francia kormánynak ehhez képest új határozatot kell hoznia, hogy milyen állásfoglalást tart helyesnek.

A gyűlés különben több órai vita után azt is kimondotta, hogy teljes szolidaritást vállal a spanyol Népfrent kormányával és küzdőivel.

A Blum-kormány nehéz helyzetben.

A képviselőház jobboldali pártjai szerdán közös értekezletre jöttek össze, s a par-

Unamuno mondja: Madridnak már nincs kormánya.

Párizsból jelentik: A *Matin* Unamuno Migueltől, Spanyolország legnagyobb élő írójától újabb nyilatkozatokat hoz hazája állapotáról. Az író beszélgetésének egyrésze így hangzik:

— A külföld nem veszi észre, hogy Spanyolország egy örült járvány prédája, amit egy bomlasztó kormány szabadított el. Lehet, hogy a reménytelenség válsága is hozzájárult, mivel a katolikus Spanyolország már nem hisz. A reménytelenségeken kívül valami patológikus jelenség is van a mostani összes borzalmakban. Nem alkoholizmus okozza ezt, mert a spanyol nem iszik. A leromlás más forrására is gondolok, egy másik „eszés” országra. Madridnak már nincs kormánya, csak fegyveres bandái vannak. Azana senkit sem képvisel. A harc hosszú lesz a gyilkosok és fegyveres nép között, akik a hadsereg mellett harcolnak. Emlékeztetek arra, hogy én is a katonák mellett állok, pedig egyszer nem ezt mondtam. A hadsereg az egyedüli alap, amire a csendet és rendet rá lehetne építeni Spanyolországban.

lament rendkívüli ülésének az összehívásáról tanácskoztak. Az értekezlet az amiatti aggodalom hozta össze, hogy ismét megkezdődtek a sztrájkok és az üzemek elfoglalásai, holott a belügyminiszter legutóbb a parlamentben biztosította az országot, hogy végét veti ennek a tulajdonellenes rendbontásnak. A jobboldali pártok értekezlete már most kifejezte tiltakozását amiatt, hogy a kormány a szakszervezetekkel szemben olyan nagyfokú engedékenységet tanúsít.

Parlamenti körökben az a vélemény alakult ki, hogy a Blum-kormány nehéz napok előtt áll.

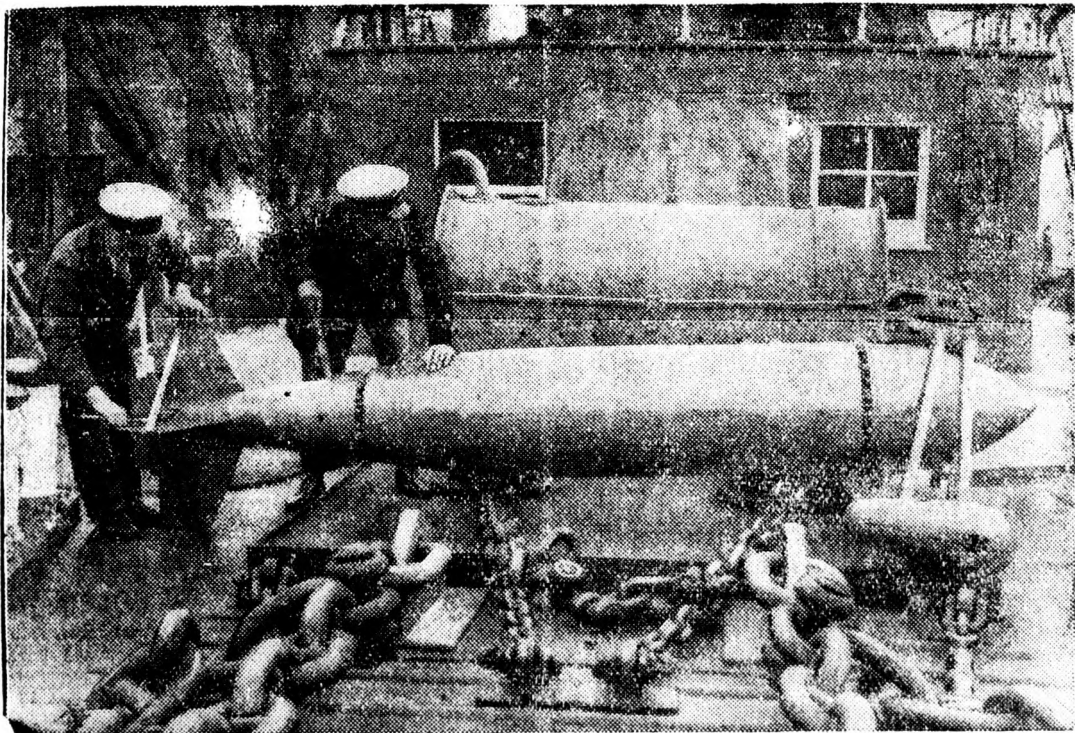
Újabb sztrájkmozgalmak. A kommunisták miatt lemondásra kényszerülhet a Blum-kormány.

Párizsból jelentik: A sztrájkmozgalom egyre jobban terjed Franciaországban. Marseilleben huszezer, Lilleben harmincezer, Clermont-Ferraudban hétezer munkás szüntette be a munkát.

A belpolitikai helyzetre nézve jellemző, hogy teljesen a kommunista párt magatartásától vált függővé, hogy helyén maradjon-e a Blum-kormány. Ha a francia Népfrent pártjai közül a kommunisták ragaszkodnak ahhoz, hogy Franciaország hivatalosan álljon oda a spanyol Népfrent kormánya támogatására, akkor ezzel a Blum-kormányt lemondásra fogja kényszeríteni. Ugyanis a kommunista kívánalom teljesítése kiugratná a radikális polgári pártot a Népfrentből, s így a Blum-kormány parlamenti többsége elveszne.

De Larock ezredes, a francia nemzeti szocialista párt (azelőtt tüzkereszetesek) vezére kijelentette, hogy pártja minden eszközzel utját fogja állani a vörös diktatura terjeszkedésének.

A timisoarai választások. Timisoara. Saját tud. Bucuresti lapjelentések szerint a timisoarai városi, megyei és szakkamarai választásokat bizonytalan időre elhalasztották. Coman Agoston, a városi időközbizottság tagja, aki most járt Bucurestiben, visszatérve kijelentette, hogy a miniszteriumban mit sem tudnak a választások elhalasztásáról. Ezek ki vannak írva és szerinte meg is tartják. Különben Vulpe István, a munkakamara időközbizottságának elnöke is most utazott Bucurestibe az egységes választási lista tervezetével, hogy bemutassa a miniszteriumnak. Ugyátszik tehát a munkakamara is készül a választásokra.

Készülődés az angol tengeri-haderő szemléjére.

Angliában minden évben megrendezik a „tengeri ünnepet”, amelynek az a célja, hogy a polgárság és tengerészet kapcsolatait kimélyítse. Képünk egy aknavető szerelését mutatja, amelynek felső részén jól látható az olló, amivel az aknák horgonyát átvágja.

Riport az Irun ostromló nemzeti hadserg főhadiszállásáról

A nemzeti hadsereg kíméli az épületeket, műemlékeket

Oyarzun, augusztus végén.

Vasárnap reggel még olyan nagy csend uralkodott mind a két fronton, hogy még el-
értük a nemzeti hadsereg első hadállásait, a
békeidők ünnepnapjainak hangulatát éreztük.
Az iruni fensíkről eltűnt az ágyúk füst-köde és
csodálva szemlélhettük ezt a gyönyörű tájat,
amely három hét óta a legnagyobb tömeg-
mészárlás színhelye. Autónkat az előőrsnél
hagytuk és öszvéren folytattuk az utat Oyarzun
felé a nemzeti hadsereg egyik fiatal tisztjével,
mert ezen a vidéken még veszedelmes egyedül
járni. Az előőrsnek kiadott utasítás szerint,
ugyanis mindenkit fel kell tartóztatni és csak
az mehet tovább Oyarzunba, a burgosi kor-
mány északi nagy hadászati gócpontja felé, aki
a vezérkar igazolványával rendelkezik. Még így
is körülményes az utazás, hiszen mindig talál-
kozhatik az ember túlbuzgó altisztekkel, akik
hosszas teketória nélkül agyonlövetik. A kímé-
lően szigorú érthető is főleg-meddig, hiszen
rengeteg kém lepte el a környéket s ezek ellen
nem igen lehet másképpen védekezni. Így az-
tán Xantes hadnagy társaságában tettük meg
az utat Oyarzunig.

Oyarzun határában nagy meglepetésben
rögtől részünk. A város első északnyugati erődít-
ményénél éppen istentisztelet volt, hátezer ka-
tona állotta körül a hevenyészett oltárt. Elöl a
vezérkar, aztán hosszú sorokban a sebesültek,
a városka előjárósága, végül pedig a katonák
oszlopai. Öszvéreinket átadtuk az előőrsnek és
gyalog közelítettük meg az ünnepélyes csend-
ben imádkozó hadsereget.

Ebédén a vezérkarnál

Az istentisztelet befejezése után Xantes
hadnagy bemutatott Beorlegui és Ortiz de Za-
rate ezredeseknek, akik Irun és San Sebastian
ostromát irányítják. Míg fölértünk a városba,
beszéltünk s meglepődve láttam, mennyire tö-
kéletesen ismerik a magyar ellenforradalom
történetét.

Mióta itt jártam, nem változott semmit a
város képe, csak az tűnt fel, hogy jóformán
mindenütt alig húsz-huszonöt éves katonákkal
találkoztunk. Később aztán megtudtam, hogy
Burgosból jöttek, alig kéthetes kiképzést kap-
tak ezek a gyerekarú katonák s már holnap
vagy holnapután átesnek a tűzkeresztségen.

A szokásos Viva Espana-val üdvözöltek
ennünket, de igen sűrűn hangzott fel a „Viva

Franco“ (Eljen Franco) köszöntés is. Különösen
az egyszerű nép használja ezt s az ő szájukból
hallja az ember a legtöbbször azt is, hogy Spa-
nyolország és Franco tábornok ma egyet jelent.

A városba érve elbűsültünk Beorlegui ez-
redestől, mert neki sietni kellett vissza a
frontra, ahová nyolc vezérkari tiszt kísérte el.
Az ellenforradalom kezdetén még tizenketten
voltak ezek a fiatal tisztek, lelkes katonák, de
azóta megfogyatkozott a számuk. A legénység
bálványozza Beorlegui ezredest s ez cseppet
sem csodálatos, hiszen a legnagyobb tűzben
elsőnek lépte át Oyarzunt. Százkét társával
vette be ezt a kis várost, amely fontos stratégiai
pont.

A kis ezredet mindenütt ott látni, repülő-

vagyunk lassan harcolni, mint ahogy eddig is
tettük. Nem akarunk olyan vandál pusztítást
véghez vinni Spanyolország műtörténelmében,
mint a madridi gangszterek. Késlelteti az ostrom
győzelmes kimenetelét a francia népfrent csem-
pész-szervezete is. Biztos adataink vannak rá,
hogy az a repülőgép, amely például csütörtök-
ön délután bombázta a mi hadállásainkat,
nem Santanderből, hanem Franciaországból
jött s minden bomba, minden töltény tíz nap
óta francia földről került az iruni népfrent állá-
saiba. Az ostrom első pillanataiban átszökött
népfrentistákat Perpignanban át Barcelonába
szállították a francia szocialisták, most pedig
Barcelonából hoznak emberanyagot. Irunba.
Rengeteg francia önkéntes is harcol az iruni
kommunisták oldalán. A déli frontokon is nem
egy olyan francia tartalékos tisztet fogtunk el,
aki nemcsak a hadműveletek irányításában ját-
szott szerepet, hanem a kommunista anarchia
előkészítésében is...

Vérengző asszony

Igen érdekes dolgokat beszélt az ezredes a
kommunisták ellenállásáról s szinte alig tud-
tam elhinni, hogy Meridában például egy ass-
zony, névszerint Anita Lopez, a védelmi ta-

Spanyol nemzeti csapatok San Sebastian előtt.

gépén, lövészárokban, ágyú mellett, közelhar-
cban pedig félkarjára béna. Még Marokkóban
szerezte ezt a sebesülését, a mostani harcok
alatt aztán még két sebet kapott hozzájuk. De
nem marad el soha a seregétől, mint a Frente
Popular vezére, akik valahányszor új erőre
kap Irun ostroma, mindig átmennek egy feke-
tére Hendayeba.

Ebéd alatt Ortiz de Zarate ezredes mellett
ültem. Ő is Marokkóban szolgált azelőtt és há-
romszor sebesült meg az arabok elleni harcok-
ban. Egyébként Franco tábornok bizalmas
híve, csendes, hideg nézésű ember, sötétbarna
arcán nem látni az indulat legkisebb nyomát
sem. Tulajdonképpen ő irányítja Irun ostromát
s az ő parancsára szállnak fel a Trente
Popular által annyira gyűlölt repülőgépek is.
Kiváló stratégia, résztvevett már a déli harcokban
is Franco tábornok oldalán.

Természetesen Irunról beszélgetünk. A
legközelebbi s legvéresebben aktuális téma. El-
mondja, hogy már régen elfoglalhatták volna
a várost, de a burgosi utasítások szerint min-
den lehető el kell követni a történelmi nevezet-
ességű épületek megkímélésére.

Nagyon nehéz helyzetben vagyunk, —
mondja az ezredes, — hiszen a vörös martaló-
cok éppen ezekben az épületekbe menekülnek,
valahányszor megjelennek repülőink a város
felett. A Szent Márk-erődítményt se akartuk
porrá lőtte, mert erre nekünk is szükségünk le-
het még. Tengeri flottánk két egysége ott áll a
vizcayai golfban és bármikor eltüntethetjük a
föld színéről San Sebastian is. De kénytelenek
nácis elnöke, kétszázöt embert lövetett főbe. A

kivégzéseket maga is végignézte s a halárraltét
nőket előbb olyan kegyetlenül megkínasztotta,
hogy a halál már megkönnyebbülést jelentett a
szerencsétlenek számára. Megmutatta aztán a
burgosi kormány egyik napiparancsát, amely
halálbüntetéssel tiltja meg az elfoglalt kommu-
nista városok lakosságának bántalmazását. Az-
tán fényképeket mutatott: szénné épített hullák,
irtózatossan megcsontított testek, lerombolt
templomok; a népfrent munkáját ábrázolták
ezek a tárgyilagos, de épp azért lázító képek.

Fél négyig maradtam Oyarzunban. Ekkor
érkeztek meg az első jelentések, hogy a tengeri
flotta megkezdte az Irun fölött emelkedő erődít-
mények bombázását. Hogy mi történik a na-
pokban, még senki se tudja. Az oyarzuni ve-
zérkar estére várja a burgosi kormány utasítá-
sait és elkészült arra is, hogy jelentései alapján
most már elrendelik majd Irun és San Sebas-
tian könyörtelen ostromát. A mostani harc is-
kább a jobboldali seregeknek jelent vesztesé-
get, hiszen biztos erődítményeik mögül nyug-
godtan tüzelhetnek rájuk a vörösök ágyúi. An-
nak ellenére, hogy a hadsereg erkölcsi állapota
kiváló, mégis sietelni kell Irun ostromát, mert
a taktikázó támadás túlságosan sok időt hagy
a francia csempészeknek is...

Ortiz de Zarate ezredes elkísért bennünket
egy darabon. V. P.

**Ovassátok és terjesszétek
a Magyar Lapok-at!**

Most aktuális! Pontos könyvújdonaság!
Reumás betegeknek nélkülözhetetlen!

A reumás bajok házi kezelése

Írta: dr Engländer Arpád.

Hogyan szabadulhatunk házi kezeléssel a reu-
más betegségektől?

Az értékes tartalomjegyzékből: Mi a reuma —
Ízületi és izomreuma — Kórokozók — Az izü-
leti reuma — Mikor kezdjük el gyógyítani a
reumát? — Hogyan védekezzünk a reuma el-
len? — A reumás bajok házi kezelése —
Masszás — Borogatások — Diathermia — Et-
rendi előírások — A fejjizmok reumája — Für-
dők — Helyi melegkezelések — Hexenschuss
— Homokfürdők — Iszap kezelés — Ivókurák
Kádfürdők — Kénesfürdők — Kőszóvény —
Ledörzsölések — Lumbago — Nyaki izom reu-
mája — Priessnitz borogatások — Sőfürdők
— Soványító kurák — Száraz pakolás —
Thermofoor — Hőlégkezelések, stb., stb., stb.

Az összes reumás megbetegedések gyógymód-
jait a legkimerítőbben tárgyalja ez a kitűnő
mű, amely kitűnő tanácsaival valóságos áldás
a reumás betegségekben szenvedőknek.

Ára 85 lejt és portó.

Kapható: kiadóhivatalunkban.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés felosztás helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Halföldén: Egész évre 300, félévre 150, negyedévre 75, egy hónapra 20 leu.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 13 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: PEREDI GYÖRGY
Cluj szerkesztő: dr. Sulyok István
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem örvényelünk meg és nem adunk vissza. Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Erős északnyugati szél, sok helyen záporosó, a hőmérséklet nem süllyed.

A pápa egészségi állapota. Rómából jelentik: Az olasz hivatalos távirati iroda újból kifejezetten megcáfolja a pápa gyöngékedéséről a külföldi lapokban elterjedt híreket. Ezek a hírek, mondja a cáfolat, minden komoly alapot nélkülöznek s egyetlen céljuk a szenzációhajhászás. A pápa castel-gandolfói nyaralójában nap mint nap kihallgatásokat tart, a villa kertjében hosszú sétákat tesz s napirendjén, mely szakadatlan munkából áll, semmit sem változtatott.

Zürichi zárlat. Párizs 20.21 háromnegyed, London 15.52 egynegyed, Newyork 307.12, Brüsszel 51.87 fél, Milánó 24.15, Amszterdam 208.20, Berlin 123.50, Bécs — schilling 56.60, Prága 12.70, Varsó 57.80, Belgrad 700.

Huszezer zarándok járt Kisasszony-napján Radnán. Timisoara. Saját tud. A keddi ünnepen számos zarándokcsapat jelent meg a radnai kegyhelyen. A magyarok és szlávok zarándoklata volt most, utóbbiak közül a bolgár és krasovén hívek jelentek meg. De sok görög katolikus román zarándok is eljött. Kedden hozzávetőleges számitás szerint tizennyolc-huszezer zarándok volt együtt a kegyhelyen. Köztük az oradeai és satumarei egyházmegyékből is. Dél előtt tíz órakor Pacha Agoston dr. megyéspüspök pontifikálta a püspöki nagymisét. Az ünnepi szentbeszédet Csóthó Nagy István, Conacul-Iosif plébánosa mondotta. A szlávajkuaknak Kristovcsák Ferenc c. kanonok, Besenova-veche plébánosa tartott ünnepi szentbeszédet.

22 ezer szobor Kemal pasának. Konstantinápolyból jelentik: Törökország minden egyes községe határozatot hozott, hogy Kemal Atiatürk elnököt szoborban fogja megőrizni. Ha e határozat kivételre is kerül, 22 ezer szobor fogja már életében hirdetni Kemal elnök nagyságát. Bár napjainkban éppen nem tartozik a ritkaságok közé, hogy előkről neveznek el utcákat, vasúti állomásokat s élő embereknek emelnek szobrokat — ezt a törökországi határozatot mégis csak fejesóvalva kell tudomásul vennie minden komoly embernek.

Az angol király Bécsben kaszálni tanult. Bécsből jelentik: VIII. Eduárd angol király szerdán délután meglátogatta az állatkertben levő golfpályát és maga is résztvett a labdajátékban. Utána elbeszélgetett a közelben dolgozó munkásokkal és az egyiktől elkérve kaszáját, őmaga is megpróbált kaszálni.

Ezüstlakodalmom. Timisoara. Saját tud. Resita Pálffy Mihály, a Resita-művek nyugalmazott főtitkárja ezüstlakodalmát ünnepelte feleségével szül. Beca Annával. A frigyel Lischerong Mátvás főesperes-plébános adotta meg újból. Az egyházi énekhar Rohr Péter karnagy vezetésével s a vasaskvartett is közreműködött a templomban.

Hetvennégy százalék megbukott a pótvizsgán. Timisoara. Saját tud. A magyar tannyelvű római katolikus fiugimnázium nyilvánossági jogát, mint ismeretes, még a tavalyi tanév folyamán elvonták, amiért is aztán a tanulóknak az év végén állami bizottság előtt kellett vizsgáznunk. Ezt gyakorlatilag úgy oldották meg, hogy a tanulókat magántanulókként beirat-ták az állami gimnáziumba s itt is vizsgáztak, de szomorú eredménnyel. Ennek következtében most ötvennyolc tanuló jelentkezett az állami gimnáziumban pótvizsgára. Ezek közül csak tizennyolcnyen kaptak kielégítő osztályzatot. A többi, tehát a 74 százaléka most is megbukott.

Niculescu Sándor gör. kat. érsek felszentelte a tãrgu-muresi új templomot. Tãrgu-Mureş. Saját tud. Niculescu blaji gör. kat. érsek Kisasszony-napján felszentelte fel nagy egyházi ünnepség keretében. 40 lelkész részvételével az itteni új gör. kat. templomot. A templomszentelési ünnepségen a kormány képviselőjében megjelent dr. Pop Valér ipariügyi miniszter is. Az egyházi ünnepségek után Niculescu érsek a városházára vonult kíséretével, ahol fogadta a különböző egyházak és hatóságok tisztelőseit. A róm. kat. egyház részéről Jaross Béla pápai prelátus és P. Révay Kelemen minoritarendi házfőnök, a ref. egyház részéről Bőjthe Kálmán lelkész, az unitáriusok részéről Halmágyi János esperes, Beyer Fülöp luteránus lelkész jelentek meg. Az érsek a kisebbségi egyházak vezetőinek üdvözlő beszédeire magyar nyelven mondott köszönetet, kivéve a luteránusokat, akiket német nyelven szólított meg.

Pacha püspök őszi bérmautja. Timisoara. Saját tud. Pacha Agoston dr. megyéspüspök szeptember 13-án Oravitára megy, hogy a restaurált templomot konzekrálja. Másnap Oravitán a bérmautja szentségét osztja ki. A püspök az ilesi őszi bérmautját tulajdonképpen szeptember 19-én kezdte aztán meg, amikor is a jimbo-leai és a központi esperesi kerületben osztja ki a szentséget. Így bérmautja lesz: szeptember 19-én Comlosul-mic községben, 20-án pedig Jimbolean, ahol a püspök két napig marad. Szeptember 22-én Grabat, 23-án Lenuaheim, 24-én Jeca-mare, 26-án Jeca-mica, 27-én Carpinic és Checia, 28-án Uivar és Raut, 29-én Otelec és 30-án Sanmartin-maghiar községekben. A püspök ezután hazatér, majd október 3-án Sacalaz, 4-én Freidorf és október 5-én Sanmihail-german községekben bérmaut.

Két bomba robbant Ausztriában. Bécsből jelentik: A bécsi pályaudvaron eddig még ismeretlen emberek letétbe helyeztek egy bóröndöt. A bóröndben bomba volt s felrobbant, emberéletben azonban szerencsére nem esett kár. A Semmering közelében levő wolfbergi vasutállomás perronján szintén felrobbant egy másik bóröndbe helyezett bomba, éppen akkor, amikor a személyvonat berohogott. A robbanás megsebesítette a vonat vezetőjét. Az osztrák rendőrség teljes erővel indította meg a nyomozást. Valószínűnek tartják, hogy kommunisták merénylétéről van szó.

Hármas ikrek. Satu-Mare. Saját tud. Seini községben Szabó Ferenc szőlőmunkás fiatal felesége három fiugyermeknek adott életet. A holdog anyja és a három újszülött a legjobb egészségnek örvend. Szabó Ferenc öfelségét kérte fel a keresztapaságra.

Külföldi, igen szép szentképek

nagy választékban kaphatók könyv-
osztályunknál:

- 1. Fekete matt nyomással**
(Kis Szt. Teréz, Jézus Szíve,
Don Bosco) 100 drb. **150 Lei**
- 2. Több színnyomatu Spöil és Renthaler képek legfinomabb chromo papiron** 100 drb. **150 ..**
- 3. Gyönyörű szines vászonképek** (Mária a gvermek Jézussal) 100 drb. **200 ..**
- 4. Legfinomabb szines vászonképek aranymentéssel** 100 drb. **350 ..**

Satu-Marei piac: Búza 380—390, rozs 250—260, zab 230—240, árpa 290—295, tengeri 310—315, uj napraforgó 440—445 lei.

Cluj terbénytőzsde: uj búza 385, árpa 280, zab 275, tengeri 300, mák 1700, nullás liszt 830, négyes liszt 750, tengeriliszt 340—410, korpa 250, széna 110—125, lóhere-lucerna 150, buzaszalma 70 lei.

Aradi piac: a búza ára 350—360 leiről 380—390 leire emelkedett.

Timisoarai piac: buza 400, tengeri 300—305, korpa 250, árpa 280, zab 280 lei.

Galatiban és Brailában ismét emelkedtek a gabonaárak. Az árpa egy nap alatt vagontélenként 2000, a búza pedig 1500 lejfel drágult. A zab, bab és napraforgómag árai is emelkedő irányzatúak.

Az oradeai Mezőgazdasági Kamara a terménypiac áraitól az alábbi hivatalos jelentést adta ki: búza 370—380, rozs 270, kukorica 280, árpa 280—290, zab 250—270, széna 90—110, lóhere 120—140, szalma 25—35, bab 470—490. A kóvér sertés ára a vásárban 18—24 lei között mozgott.

Feljegyzések

Gil Robles, a spanyol néppárt vezére ezidő-szerint Franciaországban tartózkodik. Itt találta őt a borzalmas forradalom kitörése. Most nyilatkozott az újságíróknak a szörnyű eseményekkel kapcsolatban. Kijelentette, hogy a felkelés előkészületeiben nem vett részt semmiféle módon, de tudott róla s figyelmeztette is mind a belügyminisztert, mint a miniszterelnököt, hogy vessenek véget a sztrájkoknak és a felfordulásoknak és a merényleteknek, ameddig nem késő! Hozzáfűzte azt is, hogy még hadügyminiszter korából ismeri mind azokat a tábornokokat, akik most az ellenforradalomban szerepelnek. Majd szóról-szóra ezt mondta: „Ezek a tábornokok arra akarták kényszeríteni a kormányt, hogy végre energikus rendszabályokhoz nyuljon a terroristákkal szemben, vagy pedig adjon szabad kezét a hadseregnek az anarchia megtörésére és a rend helyreállítására. A kormány azzal felelt, hogy parancsot adott a tüzelésre. Jobb lett volna előnyben részesíteni a másik megoldást. A tábornokok az ideiglenes kormányt is csak a forradalom hatodik napján alakították meg, amikor nyilvánvalóvá lett, hogy nincs több értelme a tárgyalásnak és csak két megoldás marad hátra: vagy a katonai diktatura, vagy a kommunizmus. Az én felfogásom szerint a katonai diktatura csak átmeneti kormányzat lehet. A tábornokoknak, ha majd elűzték a madridi kormányt és megszabadították Barcelonát az anarchiától, polgári személyekből kellene kormányt alakítaniok. Csak ilyen feltételek mellett lesz lehetséges az ország újjászervezését megkezdeni. Én azért hagytam el Spanyolországot, hogy szabadon dolgozhassak minden erőmmel a nemzeti újjászületés nagy mozgalmanak előkészítésén. Másrészt pedig szükségesnek láttam a világot felvilágosítani arról, mekkora veszedelmet jelentene egy bolsevik Spanyolország. Ez jelentené az európai civilizáció végét!”

Skarlátjárvány Cluj megyében. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A Ghimesvölgyéből, Ciucsumuleu, Cioboteni és a felciuci járás több községéből skarlátos megbetegedéseket jelentettek a megyei tiszti főorvosi hivatalnak. Cioboteni községben egy haláleset is történt. A hatóságok a szükséges egészségügyi intézkedéseket megtették.

A lengyel hadsereg főfelügyelő Bécsben. Bécsből jelentik: Rydz Smigly tábornok tegnap délután Velencéből jövet megérkezett Bécsbe. A hadsereg főfelügyelő a lengyel követségen szállt meg, osztrák hivatalos személyiségeket azonban nem fogadott és csak a bécsi muzeumokat tekintette meg. Rydz Smigly éjszaka negyed tizenkét órakor folytatta útját Varsó felé.

Halálra gázolt a vonat egy vasutast. Satu-Mare. Saját tud. Szerdán reggel a baia-marei személyvonat Ilba község határában halálra gázolta Krajnik László seini pályafőrt. A vonat kezei által szétdarabolt vasutas holttestére a testvére akadt reá, aki szintén vasutas és korán reggel elindult, hogy testvérét felváltsa. Krajnik Lászlót három árva siratja. A vizsgálat megindult.

A Magyar Párt elnökének ajánlatára adták Kozma Hugónak az aradi színház magyar évadját. Aradi tudósítónk jelentése alapján tegnap megírtuk, hogy az aradi színház bérletét 6 hónapra a román újságíró szindikátusnak, hat hónapra pedig Kozma Hugónak adta bérbe a városi tanács. Ez utóbbi döntést dr. P. R. e. z. Bélának, a Magyar Párt elnökének javaslatára hozták meg egyhangulag. A város határozatilag kimondotta, hogy a bérlok kötelesek egymással megegyezni, hogy egyformán vezethessék előadásukat úgy a fő-, mint a mellék-évadban; vitás esetekben pedig kötelesek magukat alávetni a városvezetésnek döntésének. Egyébként a színház régi bérleti feltételei ezidén is változatlanul maradnak. Erre vonatkozólag a tárgyalások már csütörtökön megkezdődnek az új bérlok között. A városvezetés kiküszöbölte ezzel a határozattal a különböző kulturális és nemzeti vívásokat. Az új magyar színigazgató Aradon tebat Kozma Hugó, aki az aradi magyar színtársulatnak az elmúlt években is tagja volt. Adminisztratív igazgatója, Inke Rezső ugyancsak régi színházi ember és mindketten régi ismerői a színpadnak és az itteni színházi viszonyoknak. A város magyarsága mindenestre elvárja és megköveteli az új vállalkozástól, hogy teljesen reális alapon vezessék a színház vállalkozását, szerződtesseken olyan társulatot, amely az igényeket művészi szempontból kielégíti, hozzanak olyan programot, amely felőleli a magyar színi-irodalom komoly értékeit, tartásuk rendben a színházat és általában, amit igaznak, azt tartásuk is be, nem mint Szendreiék. Most megdől az a téves hit, hogy Szendreiék nélkül nem lehet Aradon színházat csinálni.

Átrepülte az Atlanti-óceánt egy angol pilóta-nő. Londonból jelentik: Beryll Markham asszony, az ismert angol pilótánő sikeresen átrepülte az Atlanti-óceánt. Markham asszony pénteken este startolt az ir partvidékről s egyenesen Newyork felé vette irányát. A start óta nem érkezett róla újabb hír s aviatikai körökben már-már aggódni kezdtek érte. Szombaton délután végre egy amerikai szikratávírat jelentette, hogy Beryll Markham repülőgépe feltűnt az újfundlandi partok fölött. A vakmerő pilótahölgy repülőgépe az amerikai partok közelében, egy szigeten felborult, de csak jelentéktelen sérülés érte a gépet, úgy hogy Markham asszony folytatta útját.

**Miért nem kaptak segílyt a muresme-
gyei kisebbségi egyházak.** Târgu-Mures. Saját tud. Keserű megtorlást alkalmazott Mures-
megye kisebbségi egyházaival és iskoláival szemben a liberális többségű vármegyei tanács azért, mert a legutóbbi mezőgazdasági kamarai választások alkalmával a Magyar Párt a Nemzeti Parasztpárttal együtt vett részt a választáson és győzött is. Ezért a legutóbbi vármegyei tanácsülésen a költségvetésbe felvett 200 ezer lei iskola- és egyházi segílyt csak a többségi egyházak között osztották ki, semmit sem juttatva a kisebbségi hitvallásos iskolák-
nak és egyházaknak. Amikor ezt az igazságtalan eljárást dr Árkossy ref. lelkész szóváltette, nyíltan megmondták, hogy azért történt, mert a nemzeti párttal együtt mentek a gazdasági kamarai választásba.

*** Hihetetlen olcsó áron juthat hozzá 129 kö-
tetből álló kis könyvtárhoz.** Egyik előfizetőknek felkérésének teszünk eleget, mikor olvasóink sz. figyelme felhívjuk egy ritka könyvvásárlási alkalomra: 129 kötetből álló kis könyvtárát mindössze 3000 leierért eladja. A könyvek kötöttek és teljesen jó állapotban vannak. A művek szerzői: Abonyi, Ambrus Zoltán (14 kötet), Ballagi, Bárony, Bródy, Heltai, Jób Dániel, Kardos, Kieseludý Károly, Kóbor Tamás, Kondor, Kohányi, Kölcsey Ferenc válogatott művei, Krudy Gyula, Mikszáth Kálmán 34 kötet, Molnár Ferenc, Muray Károly, Nagy Endre, Ohnet György, Pekár Gyula, Pakots József, Petőfi Sándor, Saess E., Szomaházy I., Szemere György, Szini Gyula és mások. Érdeklődők forduljanak kiadóhivatalunkhoz bővebb felvilágosításért. A szállítási költség vásárlót terheli.

**Kéménybe ütközött a kőd miatt a re-
pülőgép és pilótája szörnyethalt.** Bucuresti. Saját tud. Szerdán reggel halálosvégi repülőszerecsétlenség történt Iasiiban. Mihai Platon iasii repülőistét reggel 9 órakor felszállt egy Potez-típusú repülőgéppel, hogy gyakorló-repülést végezen. Először Iasi város felett keringet, majd miután esni kezdett az eső, jobb időt keresve, a város környéke fölött repült tovább, itt azonban sűrű ködbe ért, amiért a fiatal hadnagy egészen alacsonyra szállt, hogy leláthasson a földre. Poieni község határa fölé érve azonban, Ileana hercegnő birtokán a tanyai épület kéményébe, majd egy fába ütközött és lezuhant. A gép összezúzódott. Platon hadnagy pedig ülőhelyében azonnal meghalt. A szenvedett sérülések következtében.

Divatos őszi délutáni ruha.

Régi ruhákat újjá alakíthatunk a divatos csipkés mellfodorral, amely az arcnak is kellemes, üde keretet ad.

**Rácz tábornok lett a magyar hadsereg
új vezérkari főnöke.** Budapestről jelentik: Horthy magyar kormányzó Vitéz Somkuthy József helyébe, aki Magyarország honvédelmi minisztere lett, Vitéz Rácz Jenő tábornokot nevezte ki a magyar hadsereg vezérkari főnökévé. Az új vezérkari főnököt egyúttal tábornaggá léptette elő a kormányzó.

**Kifosztott egy öreg embert a nevelt
leánya.** Bucuresti. Saját tud. Bucuresti előkelő világának érdekes szenzációja van. Miltiade Sapatino 80 éves, aggkori elme-
gyöngeségen szenvedő dúsgazdag ember feljelentést tett a rendőrségen nevelt leánya, Lucaci Nusa ellen, hogy mindenéből kifosztotta, értéktárgyait eladta, sőt a bankból is kivett egymillió leit összejártsza egy banktisztviselővel. A rendőrség őrizetbe vette a fiatal kalandornőt, aki kihallgatása során megnevezte egyik büntársnőjét, Mendelovits kisasszonyt, akivel szoros barátságban volt. A rendőrség folytatja a vizsgálatot.

*** Epékő-, vesekő- és hólyagkőbeteg, va-
lamint azok, akik húgysavas sók túlszaporodá-
sában és köszvényben szenvednek, a természete-
tes „Ferenc József” keserűvíz használata által
állapotuk javulását érhetik el. Az orvosok ajánl-
ják.**

**Lezuhant a tizenkétméteres állványról. Ti-
mişoara.** Saját tud. Múltal Ferenc huszon-
hatéves aradi szobafestő a pályaudvaron halálos
baleset áldozata lett. Az első osztályú váróter-
met most festik. A munkát Oprea Antal aradi
vállalkozó kapta meg, a szükséges állványokat
maga a vasút építette. Múltal éppen a menyete-
tet festette, amikor az állvány egyik deszkája
leszakadt. A szobafestő tizenkét méternyi mag-
sághól lezuhant és eszméletlenül terült el a
padlózatán. Agyalapi törést szenvedett, eltörte a
kezét-lábát. Fel kell említeni, hogy a váróterem-
ben foglalkoztatott munkások között ott volt a
szerencsétlen ember édesapja, maga is szobafes-
tő és mázó, úgy hogy a szerencsétlenség ur-
szólván a szemeláttára történt. Múltal a kór-
házban rövidesen kiszendvedt.

SPORT

Megszervezik a román sportéletet a legközelebbi világolimpiászra

Bucuresti. Saját tud. A király kezdemé-
nyezéséből rövidesen az intézkedések egész sora
fog megtörténni a román sport színvonalának
emelésére; az első lépés erre olimpiai klub lé-
tesítése lesz, amely az olimpiai bizottság köz-
vetlen vezérlése alatt fog állani.

Ez a klub fogja a főszerepet játszani a ro-
mán atlétáknak a legközelebbi olimpiára való
előkészítésében, hogy ezáltal — fűzik hozzá a
bucuresti lapok kommentárjaikat — mi is hozzá-
jussunk majd legalább egy olimpiai bajnok-
sághoz. Az előkészítést külföldi edzők fogják
végezni, akik kötelesek lesznek letenni egy ro-
mán edzőiskola alapjait, hogy jövőben román
edzők álljanak rendelkezésre. A román sport
újjászervezése során, a *Curéntul* értesülése szer-
int sportügyi alminisztérium fog létesülni s
ennek irányítása alá fognak kerülni az összes
romániai sportszervek.

Ripensia-Crisana Oradeán

A Nemzeti Bajnokság A) csoportjában vasár-
nap ismét teljes forduló bonyolítanak le. A
részletes műsor és az egyes találkozók játékve-
zetői a következők:

Oradea: Crisana—Ripensia, bíró M. Petrescu. A Crisana erősen készül az országos bajnok-
csapat elleni mérkőzésre. Eddig még mindig sik-
kerrel állta meg helyét a Ripensiaival szemben
Oradeán és reméli, hogy ez alkalommal is sik-
kerülni fog, annál is inkább, mert a profik for-
mája a vasárnapi 4:0-ás vereség után nem a
legkielégítőbb. Izgalmas küzdelemre van kilátás.

Bucuresti: Unirea Tricolor—Juventus (szom-
baton), bíró T. Iliescu. A helyi derbi nagy favi-
ritija az obori csapat. — Venus—AMTE, bíró dr
Rusu. Az aradi munkáscsapat nehezen hoz el
pontot a fővárosból.

Arad: Gloria—CAO, bíró dr Ciurel. A két
veretlen csapat mérkőzése változatos és izgal-
mas küzdelem ígér. A CAO-t egy sereg szurko-
ló különvonata kíséri át Aradra.

Cluj: Universitatea—CFR, bíró Măcian. Nem
valószínű, hogy a CFR „millió” csapata ez al-
kalommal győz.

Timişoara: Kinizsi-Ilsa—Victoria, bíró Mau-
reanu. A győztest nehéz megjósolni.

Iskolaközi tenniszverseny Oradeán. A nap-
okban zajlott le a szokásos iskolaközi tennisz-
verseny, amelyen négy iskola hat csapattal vett
részt. Most is a tavalyi bajnokcsapat a Társulati
Kereskedelmi Liceum csapata lett a bajnok,
amely Bartos Gyula VII. o. és Gődényi Zoltán
VI. o. tanulókból állott. Második a zsidó liceum
csapata (Frölich I. és Gáspár F.) Harmadik a
Gojdu magyar tagozatának a csapata (Kakas,
Masznyik és Gremperger). A döntő részletes
eredményei a következők: Gődényi Z.—Frölich I.
7:9, 5:7. Bartos Gy.—Gáspár F. 4:6, 6:1, 6:1. Gő-
dényi Z.—Gáspár F. 6:2, 3:0 w. o. Bartos, Gő-
dényi—Frölich, Gáspár 6:2, 6:2. A végeredmény te-
hát 3:1 a Kereskedelmi Liceum javára. A ver-
senyt Bartos Gyula rendezte és vezette le a leg-
nagyobb pontossággal a Múzeum kertjé versenypá-
lyákon.

Váratlan eredmények az MSE országos tennisz- versenyén

Tg-Muresről jelentik: Az MSE rendezésében
lezajlott országos tenniszverseny végső eredmé-
nyei a következők:

A hölgyek díjának versenyének győztese
Pusztay (KAC), 2. Dr Broser (MSE), 3. Varga és
Nagy (MSE), Pusztay a tavalyi védő Kuhn
(KAC) 5:7, 8:6, 6:3, 6:2 arányban az elődöntőben
verte.

I. oszt. férfi egyes mérkőzése nem fejeződtek
be. Az első helyért Varga és a Broser—Nagy
verseny győztese fognak megküzdeni. Pusztay
(TC) az elődöntőt feladta.

II. oszt. férfi egyes döntőversenye Rosenberg
(Macabi) és Varga között félbeszakadt. A mérkő-
zésen Rosenberg 6:4, 4:2 arányban vezet. Har-
madik Barndusa és Nagy.

Junior: 1. Hecht (KAC), 2. Imre, 3. Révész
(Macabi és Szalkay).

Női egyes: 1. Barabássy (TC), 2. Hossu Zoa
(TC), 3. Baátné (TC) és Vargáné (MSE).

Férfipáros döntőjében a Pusztay—Broser
pár győzött a Kuhn—Szász kettős ellen 6:2, 6:1,
8:6 arányban, 3. Gábor—Sera és Nagy—Varga.

Férfipáros II. oszt.: 1. Dr Rosenberg (Macabi)—
Grama (Mures), 2. Gábor—Sera, 3. Varga—
Nagy és Brandusa—Hecht. A döntő eredménye
6:2, 6:0.

Vegyespáros: 1. Baátné—Nagy, 2. Barabássy
—Pusztay. Döntő: 7:5, 7:5. Nagy meglepetés.
3. Hossu—Kuhn és Varga—Vargáné.

A gyermekverseny döntőjét Révész (Macabi)
és Szalkay (MSE) fogják lejátszani.

**ÖSSZEÁLLITOTTÁK AZ ÉSZAKI LIGA
CSAPATÁT A KÁROLY KUPA MÉRKŐZÉ-
SEKRE.** Clujról jelentik: A Károly Kupa mér-
kőzéseket, mint ismeretes, szeptember 19. és
20-án bonyolítják le Bucurestiben, az Északi,
Keleti, Közép és Nyugati Liga csapatai. Szept-
ember 19-én az Északi Liga a Közép Liga csa-
patával, a Nyugati Liga pedig a Keleti Liga
együttesével találkozik, míg szeptember 20-án
az előzőnap két vesztes és utána az előzőnap
két győztes mérő össze erejét. A döntőt a ku-
pát védő Déli Liga csapattal a szeptember
20-iki második mérkőzés győztese fogja meg-
vívni, később kijelölendő időben. Pop Zorila,
az Északi Liga szövetségi kapitánya már össze
is állította csapatát, mely a következő: Sepst
— Borcea, Felecan I. — Munteanu I., Gain,
Nistor — Gező, Ploesteanu, Szaniszló I., Bo-
dola, Căpuşan. Tartalékok: Juhász, Spielmann
és Sarkady. — A csapat összeállítása elég
gyengén sikerült. Teletönték gyenge formá-
ban levő cluji játékosokkal. Kovácsot, a CAO
nagytehetségű játékosát nem lett volna szabad
kihagyni. Sarkady jelenleg sokkal jobb, mint
Felecan I., Spielmann is megfelelőbb, mint
Nistor. Sepsi vasárnap jó napot fogott ki, de
Czinczért állandó formája eléje helyezi.

Szeekesztői üzenetek

J. J. Hoghiz. A kért címet, sajnos, nem tud-
juk megszerezni. Irjon neki arra a címre, ami a
cikkből volt, Bizonyára kézbesítik a levelet.

AZ OTTHON

„Kezét csókolom...”

Egy rigai előkelő hölgy, egyébként egy nagy részvénytársaság elnöknője, a következő hirdetést tette közzé az ottani lapokban: „Ezennel udvariasan, de határozottan felkérek mindenkit, akivel akár magántermesztető, akár üzleti érintkezésben állok, hogy a kézcsokot mellőzni sziveskedjék.”

Ez a rigai hölgy igazán „udvariasan, de határozottan” vág ketté egy olyan gordiusi csomót, amelyet eddig nem sikerült kettévágnia egyetlen asszonytársának sem. Mert a kézcsok ellenségei csak elenyészően csekély részben férfiak, — sokkal inkább a nők azok, akik hadat szeretnének izenni ennek a ki tudja honnan és mikor eredt üdvözlési formának.

Ismertem egy hölgyet, aki valahányszor kezét nyújtott egy férfinak, gépiesen ismételte: kérem, hagyjuk a kézcsokot! Ezt a hölgyet kiállhatatlanul gőgösnek ítélték a férfiak és valósággal gyűlölték, holott — ki tudja? — talán éppen az ő érdekükben tiltotta el a kézcsokot. Egy idő múlva a hölgy feladta a küzdelmet. Először, mert belefáradt a tilalmat váltig ismételtetni, másodsorban, mert észrevette a férfiak ellenszenvét. Most már ő is ugyanazzal a megadással viseli el a kézcsokot, mint millió és millió asszonytársa.

Pedig neki volt igaza, mint ahogy ennek az „udvarias, de határozott” rigai hölgynek is igaza van.

Hiszem nem mondom, szép a kézcsok, ha valami kivételes érzést akar kifejezni: hálát, örömet, hódolatot. Szép a kézcsok, mint egyszerű és finom jele valami megkülönböztetésnek, amellyel a férfi a nőt ki akarja tüntetni. Szép a kézcsok a szerelem-

ben; még szebb, ha a férj kézcsokkal üdvözlő feleségét; legszebb, ha egy idős dáma iránt érzett tiszteletünk jele. De ez a gépies kézcsok, amelynek hagyománya manapság már odáig terjed, hogy fiatal lányoknak is kezét csókol a férfi, — ez a semmitmondó formalitás igazán elvesztette létjogosultságát. A francia és angol társaságban nem is szokásos, mint üdvözlési forma, — a francia és angol hölgy, például bemutatkozáskor, csak biccent a fejével, de kezét sem nyújt. Az a köszöntés pedig: kezét csókolom, sehol a világon nem hallható, csak nálunk és Ausztriában, tehát alapos lehet a gyanunk, hogy a „kisztihand” dicső hagyománya is Bécsből terjedt át mihozzánk.

Azaz... bocsánat! Spanyolországban, ha nem ma, hát tegnap, a jólnevelt és udvarias férfi nem is kézcsokját, hanem lábcsókját tolmácsolta a nőnek.

Amennyire neveltségnek érezzük ezt a lábcsók-hagyományt mi, ugyannyira neveltségnek érezzük a franciák, angolok, amerikaiak a mi kézcsok-hagyományunkat, első sorban persze mint üdvözlési formát. Ami pedig magát a kézcsokot illeti, nem tulzást azt mondani, hogy a legtöbb nőben néma és tehetetlen tiltakozás él az ellen, hogy a legközségesebb és legellenszenvesebb férfinak is joga, sőt vélt kötelessége legyen megcsókolni kezét, amelyen a nő legjobban szeretné csak annak a férfinak csókját érezni, akit ő erre érdemesnek tart, vagy aki őt ezzel kitünteti.

Egészen bizonyos, hogy szerte a világon sok millió nő irigyelni fogja ezt az „udvarias, de határozott”, főként pedig okos és modern rigai asszonytársát. F. J.

Őszi tanácsok

Szeptember, — átmeneti hónap a nyár és az ős között — egy nagy tapasztalatú orvos az alábbi tanácsokat adja erre a hónapra:

— Ablakaink legyenek állandóan nyitva, mindaddig, amíg annyira le nem hűl a levegő, hogy kénytelenek leszünk becsukni az ablakokat. Inkább öltözzünk melegebben és tartsuk nyitva ablakainkat, semhogy már most zárt és esetleg fűtéstől romlott levegőt szívjunk. Enyhe őszi napok, — az év utolsó ajándékai ahhoz, hogy testünket, szervezeteinket megedzzük és felkészítsük a tél viszontagságaira. Most még nagyokat sétálhatunk, légfürdőt vehetünk és ne hanyagoljuk el az egészséges és üdítő lemosásokat sem. Mindennap tegyünk egy rövid sétát, — még a hűvösebb napokon is, így fokozatosan szokjuk meg az időváltozást.

Különösen a gyerekek ugráudoznak sokat most még a szabad levegőn, — tegyenek nagy sétákat, de kirándulásaikon vigyázzanak arra, hogy ismeretlen növények rikkító színű, de mérges természetű le ne szedjék, meg ne kóstolják.

Kényesebb emberek legyenek óvatosak és ködben csakis orron át lélegezzenek, keveset, vagy lehetőleg semmit se beszéljenek. Hűvös, ködös napokon ne viseljük a könnyű és vékony nyári ruhákat, — de télen is inkább alsó fehérneműnk legyen meleg, semhogy a bőr lélegzését meggátoló súlyos és tömött szövésű felső ruhákat viseljük. Minden nagyobb séta után cseréljük azonnal cipőt és harisnyát.

Együnk sok nyers gyümölcsöt! Nemcsak rendkívül egészséges táplálék a gyümölcs, hanem kellemes és változatos ízű csemege is. Sok betegségnek természetes gyógyszere.

A gyermekeknél vigyázzunk nagyon, hogy éretlen gyümölcsöt ne egyenek és a csonthéjas gyümölcsök (szilva, barack, cseresznye) magvait fel ne törjék és meg ne egyék. Gyümölcsmagoz vagy héjat bele ne dobáljanak a vízvezetékbe, lépcsőknél, utcán szét ne dobáljanak.

Sok ember törte már úgy el a lábát, hogy megcsúszott az utcán heverő gyümölcshéjban vagy magban.

A főzelék se hiányozzék ilyenkor soha az étkezésünkből, annál is inkább, mert mézartalmával nagy szerepet játszik csontjaink helyes képződésénél.

Érdekes apróságok

A newyorki gyermekvendéglő. New-Yorkban fényes eredménnyel működik egy olyan vendéglő, ahol apró gyermekek étkeznek, akikről a déli órákban szüleik nem gondoskodhatnak. A vendéglő alkalmazottai gépkocsin gyűjtik össze a városban az előjegyzett gyermekeket és viszik a vendéglőbe, ahol többnyire fiatal pincérnők fogadják őket, akik fel is vigyáznak rájuk étkezés közben. Ezek a pincérnők képzett gyermekgondozók, akik az illedelmes és helyes étkezésre is oktatják „vendégeiket”. A konyha egy híres gyermekorvos felügyelete alatt áll, aki úgy tartja helyesnek, hogy a gyermekek ebéd után egy óráig aludjanak, vagy játszadozzanak és csak azután szállítják őket gondos felügyelettel újra vissza otthonaikba.

Nők a szellemi pályákon. A nők térfoglalása a szellemi pályákon a háború után még erősebb lett. Egy németországi statisztika szerint pl. ott 3675 orvosnő működik. A fogorvosi pályán 1250. Az állatorvosin viszont csak 53. Igen sok nő működik a gyógyszerészi pályán (3716), de legnagyobb számban természetesen a közoktatás terén szerepelnek. A német birodalom 37.505 iskolai igazgatója között már 5428 a nő. A bírói pályán mindössze 36, az ügyvédin pedig 251 nő működik.

A befőzés gyümölcsfoltjai

A munka ugyan nem szégyen, azért mégis szükség arra, hogy kezeink tanuskodjanak szorgalmunk mellett. Akkor sem fogja senki kétségbevonni a hölgyek dicséretreméltó háziasságát, ha nem éktelenítik el kezeiket a házimunka kétségbevonhatatlan jelei. Azt hisszük, maguk a háziasszonyok is szívesen emondanak arról a kétes dicsőségről, hogy kezük háziasságuk bizonyítékai legyenek.

A házimunkák, még ha óvatosak vagyunk is, bizony durvítják a kezét. A nyári befűzések pedig rendszerint hosszú hetekre szalonképtelenné teszik a háziasszony kezét.

A gyümölcsök és főzelékek többnyire szerves savakat és festékanyagokat tartalmaznak, amelyek tisztogatás és hámozás közben beivódnak a kéz bőrébe és azon hosszabb ideig megmaradó szinképződéseket okoznak. Ezek a körmök alá és a bőr redőibe beedződött foltok a közönséges szappanos kézmosással nem távolíthatók el, hanem rendszerint megmaradnak addig, míg a bőrrel együtt le nem kopnak.

Nemcsak a színes gyümölcsök és növényi részek festenek, hanem azok is, melyek valamilyen savat tartalmaznak.

A gyümölcshámozásnál ugyanis a növényi sav megtámadja a kés fémpengéjét és a képződött vasó belerakódik a bőr redőibe s azon csunya fekete foltokat okoz.

Közismert módja a gyümölcsfoltokkal éktelenített kéz letisztításának az éretlen paradicsommal vagy citrommal való bedörzsölés. Ezeknél a nem sok eredménnyel kecsegtető eljárásoknál sokkal célszerűbb, ha tiszta citromsavat vagy sósavat használunk.

Igen jól tisztít a szulfoszalicilsav 20 százalékos vizes oldata is, amelyet egy darabka vattával dörzsölünk rá a tisztítandó bőrre.

A növényi festékek eltávolítása után gyakran visszamarad még a bőr redői közé rakódott tisztátlanság. Ennek eltávolítása végett, hogy kezeinket a sokszori durvító kézmosásról megkíméljük, egy rész mandulakorpa, egy rész szappanpor keverékéből kevés vízzel pépet csinálunk s ezt használjuk kézmosáshoz. A mandulakorpa olajos részecskéi a szappanhabbal együtt nemcsak mechanikailag leszedi a bőrről a rátapadt idegen anyagokat, hanem egyszerűen zsírozzák, puhítják is a bőrt.

Divat-titkok

Az időjárás-kutató intézetek jelentései nélkül is tudjuk már, hogy itt az ős. Ezer-virágú, élénk színű nyári ruháink szomorúan húzódnak meg a szekrények titokzatos mélyén és előtérbe lép a nagy kérdés: „Milyen lesz a téli divat?”

A párizsi nagyobb cégek már meg is felelték erre a kérdésre. Kimondották, hogy az idei tél divatszíne a fekete lesz. Fekete a nap minden szakában. A fekete mellett azonban felszínen marad még a bordó, a méregzöld, a barna és a lila. A párizsi Patou két gyönyörű ruhát állított ki füst-kék és sárga-csikós bordó színben.

A délelőtti ruhák anyaga jersey, vagy gyapjuszövet. Nagy szerepe lesz ezidén a téli kosztümöknek és bunda helyett a dúsán prémezett téli köpenyeknek. A délutáni ruhák puha angora kelmékből készülnek, sok a kloté is, amelynek mintái ezidén egész relifszzerűen fognak domborodni.

Érdekes újítást hoznak ezidén az estiruhák. Sok a puha, vékony, finom posztó, igen szépek a gyapju-csipkék fekete, arany-sárga, vagy téglaszínben. Az estélyi ruhákon igen sok a strasz, a flittek és főképpen a himzés. A tavalyi szmoking helyébe ezidén a frakk lép. Kimondottan férfi frakk. Nem kell sokáig töprengeni az új ruhánk szabásán, csak le kell másolni a férjeink frakkját. Az utóbbi években szégyenletesen utánozzuk a férfidivatot. Kezdtük a keményített gallér és kézelőkön, folytattuk a mellényeken, majd a nadrágszoknyákon, tavaly a szmoking uralkodott, nyáron a short, — most pedig itt van a frakk. Ebben a szolgáló utánzásban csak az vigasztaló, hogy a divat ezidén is megengedi az egyéni öltözést és akinek nem állanak jól a férfiak-tól másolt vonalak, — nyugodtan öltözzék egyéniségének megfelelően, nőiesen is.

KÖZGAZDASÁG

A fogyasztási, a termelő- és az értékesítési szövetkezetek működése is akadályba ütközik

Egyik legutóbbi számunk közgazdasági rovatában részletesen foglalkoztunk hitelszövetkezeink közállapotaival s annyira kívánatos fejlődésük legfőbb akadálya gyanánt a visszleszámitolási hitel csaknem teljes hiányát jelöltük meg. Rámutattunk arra a tényre, hogy — a magán alapítású nagybankokról, meg a Központi Szövetkezetről (Cooperativa) nem is beszélve — a Nemzeti Bank hitelpolitikája sem támasztja alá szövetkezeti mozgalmainkat, sőt egyenesen „lekonszolidálja” a hitelszövetkezeteket az által, hogy a kishitel igénylők részére közvetlenül folyósít kölcsönöket.

Hogy ily viszonyok között egyes hitelszövetkezetek mégis némi életjelenséget mutatnak, — az kizárólagosan a részleges tagok áldozatkészségének, úgyszintén igazgatóságaik bölcs megfontolásának céltudatos és fáradhatatlan propagandájának köszönhető. Ismerünk olyan népkisebbségi hitelszövetkezetet, mely minden külső támogatás nélkül, visszleszámitolási hitel teljes hiánya mellett, betétesei részére a konverzió által lecsökkentett követeléseiknek 50 százalékát önére jébjől visszafizette, új betéteseket toborzott, számos új részleget helyezett el, a kihitelezéseket — bár az adott körülmények miatt szűk keretek között — megkezdte s e dicséretre méltó tényeivel a közbizalmat helyreállította.

Az ilyen eredmény azonban — fájdalom — szerfölött szórványos eset. A hitelszövetkezetek túlnyomó többsége indokolt aggodalommal, lázasan keresi a kivezető utat.

Nem sokkal kedvezőbb a helyzetük a többi szövetkezeti típusoknak, nevezetesen a fogyasztási, meg a termelő és értékesítő szövetkezeteknek sem. Ezeknél is állandósítja a válságot a hitelhiány, de viszont itt más bajok, nehézségek és zavarok is vannak.

A fogyasztási szövetkezetek helyzete

A fogyasztási szövetkezeteknek az volna alig felbecsülhető közgazdasági és szociális jelentőségű feladatuk, hogy a falvak népét minden szükségleti cikkel — a csizmataplótól a kalapig, a petróleumtól, a szekérkenőcsön át, a szőlő- és gyümölcsvédelmi célokat szolgáló vegyi anyagokig, a drótszektől, a kézi szerszámokon át, az általános használatos kisebb mezőgazdasági gépekig, az utatörődörtől, a háztartási eszközöktől, az igit szerszámokig — kifogástalan minőségű áruval, olcsó árban és a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett, esetleg természetben történő szolgáltatások ellenében — ellássák.

Ezzel szemben sajnálattal kell tapasztalnunk, hogy a fogyasztási szövetkezetek áruraktárai — elismerésre méltó kivételektől eltekintve meglehetősen hiányosak s a fogyasztás rendelkezésére álló cikkek úgy minőség, mint választék és ár szempontjából sok jogosult kifogásra adnak okot. Egyes falusi szövetkezetek az áruraktárra és áruforgalomra nem is helyeznek súlyt, hanem egyenesen a „szövetkezeti kocsmá” a legfőbb gondjuk. Ezzel ugyan legtöbbször csakugyan elérik a kedvező üzleti eredményt, de legtávolabbról sem szolgálják a fogyasztási szövetkezetek fentebb vázolt valódi célját.

Ez a mulhatalanul gyors és gyökeres orvoslásra váró helyzet nyilván onnan származik, hogy maguk a láncolati központok anyagi eszközei is főként korlátozottak s ennélfogva vidékük fogyasztóit nem tudják elegendő mennyiségű, jó minőségű és előnyös ártételű cikkekkel a falusi szövetkezetek útján ellátni. De egyben a helyi vezetőségek hibája is, mert nem a nemes célt, hanem egyesegyedül a minél eredményesebb üzleti mérleget tartják szem előtt.

Ne csodálkozzunk tehát, ha a fogyasztási szövetkezetek hajója gyakorta egyetlen kis

falusi szatocsbolt zátonyán fennakad. Az ilyen apró egzisztencia csalhatatlan üzleti szimattal érzékeli, hogy aki a népből él, annak a népi érdekeket is szolgálnia kell. Minden törekvése arra irányul tehát, hogy a lehető legalaposabban kitanulmányozza a fogyasztók szokásait, megismerje szükségleteit, igényeit, ízlését, anyagi helyzetét stb. Igyekszik a nép bizalmába férkőzni. Átvesszi termelvényeit s ha kell, hite-

A termelő- és értékesítő szövetkezetek válsággal küzdenek

Mindenestre figyelemre méltó jelenség e részben, hogy a mezőgazdasági jellegűek még — úgy, ahogy — prosperálnak. Sőt nagyon sok van közöttük, amelyek példamutató tevékenységet fejtenek ki és valóban gyönyörű eredményeket érnek el. Pedig a mi népünkét éppen ezzel nem volt könnyű a szövetkezeti eszme számára megnyerni. A magyar nem „szövetkezeti szellemű” nép! — hangoztatják még ma is igen sokan, főleg azok, akik a szövetkezeteket szeretik az úgynevezett „szabadkereskedelm” esküdt ellenségei gyanánt tekinteni.

Ez a tétel azonban így nem áll meg. Kétségtelen, hogy hiányzik belőle az a társulási ösztön, mely például a germán fajtával szinte veleszületik. Ennek oka azonban az, hogy a háború előtti időben egyáltalán nem, vagy csak felületesen nevelték „szövetkezeti szellemű”-vé. Mindössze néhány lelkes — nagyobbára elméleti — ügybarát fejtett ki e vonatkozásban dicséretes propagandát. Azonban a nagy küzdelmek árán elért féleredményeket is többnyire elgáncsolta a gazdasági szabadság nagyítókéisz liberalizmusa.

A háború után lényegesen megváltozott a helyzet.

Ma már tereszzerű és jól átgondolt a szövetkezeti propaganda, melyet az ügy legkomolyabb szakértői önzetlenül, sőt önfeláldozással irányítanak a szervezeti központban, meg a sajtóban. Különösen örvendetes tény a kisebbségi egyházak lelkesének és tanítóinak csaknem maradéktalan bekapcsolódása és felbecsülhetetlen értékű közreműködése a falvak népének oktatása és szövetkezeti megszervezése terén.

Ennek köszönhető, hogy a mezőgazdasági termelő és értékesítő szövetkezetek jövője — a gyermekbetegségek és az általános válságból fakadó egyéb bajok leküzdése után — emberi számítás szerint — biztosítva van. Különösen, ha a szövetkezeti hitelkérdés megoldódik.

A kis- és kézműipari szövetkezetek

helyzete már jóval körülményesebb. Ezeket — mármint a magyar kisebbségi területeken létezőket — csaknem kivétel nélkül pozdorjává vágta a gazdasági válság. A fogyasztás összezsugorodott, az igények alábbszállottak, a fizetőképesség végzetesen megcsappant, a piacok felvevőképessége mélypontra jutott s a külföldi piacokhoz vezető utakat eltorlaszolták a különféle külkereskedelmi korlátozások.

Nem volt érdemes többé a szövetkezet részére dolgozni, hiszen azok sem tudták értékesíteni az ipari termelvényeket. De anyagi eszközök hiányában előlegkölcsönöket sem folyósíthattak a beszállított árukra.

Ily viszonyok között a szövetkezeti csatársorok fokozatosan felbomlottak s ha megmaradt is közülük néhány, — azok az érdekelt iparosságnak annyira vékony rétegét foglalják magukba, hogy inkább nem kívánatos versenyt támasztanak a szakmának, semmint, hogy annak termelési és értékesítési viszonyait javítsák. Olyan esetről is tudunk, hogy a szövetkezetbe tömörült iparosok az alapszabályok intézkedéseit jóval meghaladó külön kötelezett-

lez is. Ebben az üzleti élelvenségben, élelvenségben és gyakorlatiasságban pedig igen nagy erők lakoznak — különösen, ha azt is számításhoz vesszük, miképp a föld népe ösztönösen tartózkodik mindentől, aminek „hivatalos” jellege van s ha nem találja meg szükségleteit vagy számításait, a szövetkezetet is hamarosan hajlandó „úri huncutság”-nak tekinteni.

Erés meggyőződésünk, hogy szövetkezeti ügyünk fejlesztésének kiváló és előrelátó tényezői maguk is jól ismerik ezeket a bajokat s minden rendelkezésükre álló eszközökkel igyekeznek azokon legalább is lényegesen enyhíteni. Félreértések elkerülése végett nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy mi a szövetkezeti ügy lelkes barátai vagyunk és amikor hibákat tárunk fel, rámutatva azok legközvetlenebb okaira, — egyik legfontosabb gazdasági és társadalmi problémánknak megoldását kívánjuk előmozdítani.

ségeket is vállaltak az intézmény megmentése végett és a jobb jövő reményében. Jött azonban a hitelválság. A szövetkezetet nem lehetett megmenteni s a mentőakció részesei ma is nyögnek a hasztalanul vállalt adósságok terhei alatt.

Persze, ez sem maradhat így. Az ipari termelő és értékesítő szövetkezetekre nagy szükség van a kisüzemi ipargyakorlásnak. Különben a kis- és kézműipar elpusztul a gyáripár kíméletlen versenyében.

A mentés egyedüli komoly eszköze itt is — mint minden szövetkezeti típusnál — a hitelkérdés sürgős megoldása. Más minden csak feldozó munka.

Legközelebbi cikkünkben a szövetkezeti hitelügy rendezésének módjait és eszközeit igyekezünk részletezni.

(—láh)

Arcáhiadetek

Lakás

Kiadó

egy utcai szoba, kis szobával, konyhával és mellékhelyiségekkel — október 1-től vagy azonnal is. Oradea, Strada Vilson 25.

4, esetleg 3 szobás

komfortos utcai lakás november 1-re kiadó. Oradea, Str. Sztaroveszky No. 7.

Kiadó

2 szoba mellékhelyiségekkel, november 1-re. Oradea, Parcul Alba Iulia 6. szám.

Kiadó

3 szobás, furdoszobás komplett lakás és két szobás komplett lakás. Értekezni dr. Bozsodinnál, Oradea, Str. Pavel 17. szám.

2 szobás

udvari lakás mellékhelyiségekkel november 1-re kiadó. Ugyanott tavaszi- és télikabát eladó. Oradea, Parcul Alba-Iulia 6.

Alkalmazás

Mindenest

keresek azonnali belépésre. Oradea, Strada Take Jonescu 41. Kapuval szemben.

Mindenest,

ki önállóan főzni tud, azonnali alkalmazást kap. Rednik. Oradea, Boulevardul Regele Ferdinand 36. szám.

Különféle

Egyéves

faj német doberman hím kutya eladó. Oradea, Str. D. Pompeiu 81. szám.

Egy ebédli kredenc és egyéb butorok eladók. Oradea, Str. Moldova 18. szám.

MAGAS

árért veszek aranyat, ezüstöt, briliántot bármilyen mennyiségben. HERBST ékszerész Oradea, Bul. Regele Ferdinand No. 3.

Földbirtokosnak,

gazdálkodónak megjelölő vidéken, teljes elátásért modern méhészet (vagy gyümölcsöst) berendezéssel, szakkiskolát végzett, gyakorlott méhészt (asztalos). Később fizetést vagy haszonrészesedést kér. Cim: B. Josif, Bucuresti, Cuza Voda 2.

Figyelem

közörültsünk csakis az ifj. Kelemen Jun. közörüldéjében, ahol a legjobb és legpontosabb munkát kapjuk olcsó árban. Avram Jancu-utca sarok. Piata Mihai Viteazul.

Két iskolás leányt vagy fiúcskát teljes elátásba fogadok gondos felügyelet mellett. Özv. Bencz Gyuláné, Oradea, Str. Vlahuta 72. szám.

Elsőrendű

jó házikoszt kihordásra olcsón kapható. Oradea, Str. Jon Ciordas 48